

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 400 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Beheer en Redactie : Mr René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

DE WIJZIGINGEN IN DE WETGEVING OP DE WISSEL

Voorwoord

Elk bedrijf, elke onderneming komt vroeg of laat te staan vóór de noodzakelijkheid of de wenselijkheid gebruik te maken van het merkwaardig instrument dat de wissel is.

Economisch is de wissel een uitstekend crediet-middel. Wij hebben hier de voordelen er van niet in het licht te stellen. Door de wissel kan crediet worden gegeven en toch het bedrag er van dadelijk worden ontvangen : disconto wordt verleend door de banken, die zelfs, bij wissels ingegeven door leveranciers, de integrale som uitkeren, eventueel met beperking van de regresmogelijkheden tegen de trekker.

Juridisch is de wissel een van de meest zekere en toch soepele verbintenissen; hij heeft de proef van de tijd en de praktijk doorstaan. Voorzeker is hij niet geheel zonder gevaren, maar ernstige betwistingen komen weinig voor. Wel wordt er dagelijks voor onze Rechtbanken van Koophandel betaling geëist, meestal van geaccepteerde wissels. Maar het rigorisme van deze wissels maakt dat ingewikkelde en langdurige processen, terecht door de koophandel gevreesd, hiermede zelden gepaard gaan.

Thans heeft een nieuwe wetgeving het mechanisme van de wissel nogmaals volledig georganiseerd.

De tot nu toe geldende wet van 20 Mei 1872 op de wissel en het orderbriefje is opgeheven. De nieuwe wetgeving is van toepassing op al de wissels die worden uitgegeven na 15 September 1953 (zie wet van 10 Augustus 1953, art. 20).

Onze bedoeling is hierna de voornaamste bepalingen van de nieuwe wet op de wissel *zeer kort* in het licht te stellen, ten einde een overzicht er van te bekomen.

Als bronnen hebben wij ruim gebruik gemaakt van de Memorie van Toelichting (Kamer van Volksvertegenwoordigers, 1931-32, Doc. 174), het verslag van de heer Devèze (idem, 1931-32, Doc. 238) en het verslag van de heer Ronse (Senaat, 1947-48, Doc. 40).

I. — Historisch verloop van de nieuwe wetgeving

De wet van 20 Mei 1872 op de wissel en het orderbriefje is thans vervangen door de « eenvormige wet op de wisselbrief en het orderbriefje », gewijzigd en

aangevuld door de wet van 10 Augustus 1953 (Staatsblad 31 December 1953 en 5 September 1953).

Waarom « eenvormige wet »?

Men heeft over de wissel een internationale, eenvormige wetgeving willen tot stand brengen. In deze tijd is zulks aangewezen : de internationale handelsbetrekkingen zijn aanzienlijk toegenomen.

Een internationale conventie werd, met het oog daarop, tussen verscheidene landen gesloten en ondertekend, te Genève, op 7 Juni 1930. Deze Conventie bevatte, in een van haar bijlagen, de « eenvormige wet op de wissel en het orderbriefje ». Zij werd door toetredende landen bekrachtigd en enkele hebben ze in hun eigen nationale wetgeving opgenomen. Dit was het geval o.a. voor Denemarken (1932), Duitsland (1933), Frankrijk (1935), Griekenland (1932), Italië (1933), Nederland (1932), Noorwegen (1932), Oostenrijk (1932), Zweden (1932). Engeland heeft zijn eigen wetgeving behouden in de Bills of Exchange Act van 1882, en de Verenigde Staten van Amerika eveneens in de Uniform Negotiable Instruments Act van 1896.

In België werd de Conventie van Genève op de wissel en het orderbriefje bekrachtigd door de wet van 31 December 1933 (Staatsblad 31 December 1933). Doch hiermede was de eenvormige wet nog niet in onze nationale wetgeving opgenomen. Hiertoe moest de Belgische wetgever andermaal tussenkomen. Het duurde 20 jaar. Thans heeft de wet van 10 Augustus 1953 (Staatsblad 5 September 1953) kracht van wet verleend aan de te Genève opgestelde eenvormige wet. Zij geldt in België sedert 15 September 1953.

De Conventie van Genève had toegelaten sommige punten nader te regelen naar gelang de eigen nationale behoeften. Van dit vermogen heeft België gebruik gemaakt. Zo komt het dat aan de te Genève aangenomen wet op de wissel bepaalde wijzigingen en toevoegingen werden gebracht door bovenbedoelde, onlangs gestemde wet van 10 Augustus 1953.

De toestand is dus de volgende : de thans geldende wetgeving op de wissel is samengesteld uit twee delen : 1° de eenvormige wet, door de Conventie van Genève aanvaard, en in België tot wet verheven op 10 Augustus 1953; 2° de wet van 10 Augustus 1953 zelf, die de eenvormige wet op sommige punten wijzigt en aanvult.

De teksten van beide wetten zullen worden samengevoegd en gecoördineerd in het Staatsblad worden gepubliceerd (wet van 10 Augustus 1953, art. 20).

II. — Personen die in de wissel optreden

1. *Mecanisme van de wissel. — Personen die er in optreden.*

In de wissel treden drie personen op :

1° de *trekker*, die de wissel uitgeeft;

2° de *betrokkene*, aan wie door de trekker opdracht wordt gegeven een bepaalde som op de vervaldag te betalen. Indien de betrokkene deze opdracht uitdrukkelijk aanvaardt, *accepteert* hij de wissel, wordt *acceptant* en hoofdschuldenaar van de wissel;

3° de *begunstigde* of *nemer*, aan wie of aan wiens order de betaling door de betrokkene moet worden gedaan. De begunstigde kan de trekker zelf zijn : « betaal aan order van mijzelf... ».

Buiten deze personen kunnen eventueel nog andere bij de wissel worden betrokken :

1° De *endossant* of *endossanten* : de begunstigde is de eerste eigenaar en houder van de wissel. Hij kan hem behouden tot de vervaldag of hem overdragen door het *endossement* aan een ander persoon, de *geëndosseerde*, die hem op zijn beurt kan overdragen. Hij die de wissel door endossement overdraagt is de *endossant*. De laatste geëndosseerde is ten slotte de laatste eigenaar en *houder van de wissel*.

2° De *avalgever*, die borg staat hetzij voor de betrokkene, hetzij voor de trekker, hetzij voor een endossant; deze borgstelling heet : *aval*. Hij voor wie *aval* wordt gegeven wordt genoemd : de *geavalleerde*.

Artikel 7 van de eenvormige wet stelt een algemene regel, te weten : de regel van de *onderlinge onafhankelijkheid van de handtekeningen*. Het feit dat een van de op de wissel gestelde handtekening die is van een onbekwame, kan niet de ongeldigheid van de overige handtekeningen met zich brengen. Evenzo heeft de vervalsing van een der handtekeningen geen gevolg ten aanzien van de echte handtekeningen.

Valsheid van de handtekening van de trekker ontslaat noch de betrokkene-acceptant, noch de endossanten van hun verplichtingen.

Wat de avalgever betreft, zijn verbintenissen blijft van kracht, ook al is de verbintenis, die hij heeft verzekerd, nietig wegens een andere oorzaak dan een vormgebrek (artikel 32).

III. — Vormen van de wissel

2. *Vermeldingen van de wissel (eenvormige wet, artikel 1).*

De tot de geldigheid van de wissel vereiste vermeldingen zijn nagenoeg dezelfde als voorheen.

Twee vermeldingen, die de wet van 1872 niet voorschreef, zijn thans geboden :

a) De wissel moet, te rekenen van 15 Maart 1954, de benaming « wisselbrief » vermelden in de tekst zelf van het effect en in de taal waarin het is opgemaakt. De gebruikelijke Nederlandse formule zal dus voortaan moeten luiden : « gelieve te betalen tegen deze (enige) wisselbrief... ».

Onder de wet van 1872 was de clausule « aan order » in de tekst streng vereist tot de geldigheid van de wissel, als zodanig. Zulks is thans niet meer het geval. Die clausule kan en mag worden vermeld. Zij is echter niet meer noodzakelijk; mits het woord « wisselbrief » in de tekst voorkomt, wordt zij onderstaan.

b) Onder de wet van 1872 moest de plaats, waar de wissel werd uitgegeven, niet vermeld worden. Thans is zulks principieel vereist. Reden : men moet de wet van het land kunnen bepalen, die toepasselijk zal zijn in geval van betwisting.

N.B. Een wissel kan voortaan getrokken worden op de trekker zelf. Het kan gebeuren dat een handelsinstelling een wissel trekt op haar eigen succursale.

3. *Intresten vermeld op de wissel (eenvormige wet, artikel 5).*

In beginsel kan in de wissel niet worden bedongen dat het bedrag er van intresten opbrengt en welke de rentevoet is. Uitzondering wordt gemaakt voor de wissel betaalbaar op zicht of betaalbaar op zekere termijn na zicht, waarin de trekker kan bedingen dat de som intresten geeft. De rentevoet moet worden bepaald. De intresten lopen vanaf de dagtekening van de wissel, tenzij een andere dagtekening is aangewezen. Deze bepaling is nieuw.

4. *Blanco-wissel (eenvormige wet, artikel 10).*

Het gebruik van een blanco-wissel, d.w.z. van een wissel die onvolledig is op het ogenblik dat hij in omloop wordt gebracht, kan aanleiding geven tot misbruik. De wet van 1872 bevatte geen enkele bepaling over de blanco-wissel. Het Belgisch Hof van Verbreking had aanvaard dat de voorwaarden tot geldigheid van de wissel moeten vervuld zijn op het ogenblik van de betaling, waaruit volgde dat een wissel, onvolledig bij de uitgifte, daarna kon aangevuld worden (1).

In sommige landen wordt van de blanco-wissel een ruim gebruik gemaakt.

De eenvormige wet bepaalt thans (artikel 10) dat, indien de wissel, die onvolledig was ten tijde der uitgifte, aangevuld werd in strijd met hetgeen was overeengekomen, de schending van deze overeenkomst niet kan worden ingeroepen tegen de houder van de wissel, die hem te goeder trouw heeft verkregen. Hieruit volgt dat hij, die de wissel bekomt, hem kan aanvullen en zelfs endosseren aan een derdehouder. Heeft hij de wissel aangevuld in strijd met de aangegane overeenkomst, dan zal deze onregelmatigheid niet kunnen ingeroepen worden tegen de daarna komende derde-houder, die te goeder trouw is.

5. *Plaats waar de wissel zal betaald worden. — Domiciliatie van de wissel.*

De wissel moet de plaats vermelden waar de betaling moet geschieden (eenvormige wet, artikel 1).

Bij gebreke van bijzondere aanduiding, wordt de plaats naast de naam van de betrokkene geacht te zijn de plaats van de betaling en tevens de plaats van het domicilie van de betrokkene (ibidem, artikel 2).

Nochtans kan een wissel betaalbaar worden gesteld aan de woonplaats van een derde (b.v. een bank) hetzij in de plaats waar de betrokkene zijn domicilie heeft, hetzij in een andere plaats (ibidem, artikel 3).

Wanneer de trekker de wissel op een andere plaats dan die van het domicilie van de betrokkene heeft betaalbaar gesteld, maar zonder een derde aan te wijzen bij wie de betaling moet worden gedaan, dan kan de betrokkene deze aanwijzen bij de *acceptatie*. Bij gebreke daarvan wordt de acceptant geacht zich verbonden te hebben zelf te betalen op de plaats van de betaling.

Indien de wissel betaalbaar is aan het domicilie van de betrokkene, kan deze, in de *acceptatie*, een

adres aanduiden in dezelfde plaats, waar de betaling dan zal moeten gedaan worden (artikel 27).

IV. — Het endossement

6. Endossement. — Nieuwe bepalingen.

Het endossement is het normale middel om de wissel over te dragen en te laten circuleren. Het draagt alle aan de wissel verbonden rechten over aan de geëndosseerde. Betreffende de formaliteit van het endossement wijkt de nieuwe wet weinig af van de wet van 1872. Deze wet voorzag enkel het endossement dat de *eigendom* van de wissel overdraagt.

Benevens dit endossement tot overdracht van eigendom, b.v. bij discontoverrichting, kende de practijk ook het endossement tot *lastgeving* (« waarde ter incasso ») en het endossement tot *pandgeving* (« waarde in pand »), om toe te laten de wissel te doen incasseren, meestal door een bank, of hem in pand te geven, meestal aan een bank.

Thans heeft de nieuwe wet het endossement « ter incasso » en het endossement « waarde in pand » nader en uitdrukkelijk geregeld (eenvormige wet, artikelen 18 en 19).

7. Vormen van het endossement tot overdracht (eenvormige wet, artikelen 11 vlg.).

Het endossement mag niet bij een afzonderlijke akte worden gesteld: het moet worden geplaatst op de wissel zelf of op zijn verlengstuk (allonge). Het *gedeeltelijk* endossement is nietig.

Het endossement moet niet noodzakelijk gedagtekend zijn. Het is echter raadzaam het te dateren.

8. Endossement in blanco of blanco-endossement (eenvormige wet, artikelen 11 vlg.).

De wissel kan geëndosseerd worden met vermelding van de identiteit van de geëndosseerde: « betaal aan order van X... ». Hij kan ook geëndosseerd worden *in blanco*. Dit blanco-endossement bestaat uit de eenvoudige handtekening van de endossant, zonder vermelding van de geëndosseerde.

Belangrijk is het te weten dat het blanco-endossement op de *rugzijde* moet worden geplaatst, zulks om verwarring te vermijden met de eenvoudige handtekeningen gesteld op de voorzijde van de wissel en gegeven b.v. voor de acceptatie.

De houder van de blanco-geëndosseerde wissel kan:

1° het blanco invullen met zijn naam of wel met de naam van een ander persoon;

2° de wissel wederom in blanco of aan een ander persoon endosseren;

3° de wissel aan een derde overdragen, zonder het blanco in te vullen en zonder hem te endosseren. In dit geval kan hij, die de wissel op die wijze overdraagt, niet aangesproken worden bij non-betaling. Hij is geen ondertekenaar van de wissel.

9. Trekker en endossant. — Verplichting om voor de acceptatie en voor de betaling in te staan (eenvormige wet, artikelen 9, 15).

A. De trekker staat in voor de acceptatie en voor de betaling door de betrokkene: hij geeft de wissel uit en schept crediet. Dit was ook zó tijdens de wet van 1872.

Hij kan nochtans zijn verplichting om voor de *acceptatie* in te staan uitsluiten door op de wissel

een daartoe strekkende clausule te plaatsen, b.v. « zonder waarborg voor acceptatie ». Van de verplichting om in te staan voor de *betaling* door de betrokkene kan hij zich niet vrijmaken: elke clausule in die zin wordt voor niet geschreven gehouden.

Soms geeft een bank op de door haar gediscoconteerde wissels van trekkers-leveranciers haar aval voor de betrokkene, ten einde de betaling op de vervaldag te waarborgen en aldus onrechtstreeks de trekker te bevrijden tegen het risico van de non-betaling.

De huidige wet (artikel 11) — in tegenstelling met de wet van 1872 — laat aan de trekker toe in de wissel de clausule « niet aan order » op te nemen, waardoor hij verbiedt de wissel over te dragen *door middel van het endossement*. Deze wissel wordt « *rekta-wissel* » genoemd (2).

Door dit beding beveelt de trekker dat de wissel uitsluitend in handen van de *begunstigde* zal betaalbaar zijn. Een endossement door de begunstigde verricht, niettegenstaande het in het geding vervatte verbod, is niet ongeldig, maar heeft slechts de gevolgen van een gewone cessie (artikel 1690 B.W.), d.w.z. dat de trekker dan, in geval van betwisting, aan de geëndosseerde alle verweermiddelen zal kunnen tegenwerpen, die hij tegen de begunstigde-endossant kon inroepen, vooraleer de cessie werd verricht.

B. De endossant staat, in principe, evenals de trekker in voor de acceptatie en voor de betaling, *tenzij hij het tegendeel op de wissel heeft uitgedrukt*.

Hierin is zijn toestand, vergeleken met die van de trekker, geheel anders.

Hij kan, door een uitdrukkelijke clausule, die hij aan zijn endossement toevoegt, b.v. « zonder waarborg », zich bepaald vrijmaken van de tweevoudige verplichting voor de acceptatie en voor de betaling in te staan. Hij zal, in dit geval, door de latere houder van de wissel niet kunnen aangesproken worden.

Hij kan ook — wat de wet van 1872 hem niet toeliet — de geëndosseerde verbod opleggen de wissel door endossement opnieuw over te dragen, door een clausule, b.v. « niet aan order » aan zijn endossement toe te voegen. Dit is een « *rekta-endossement* ». Indien de wissel, niettegenstaande deze clausule toch geëndosseerd wordt, is de eigendom er van wel geldig overgedragen, maar de endossant zal niet behoren in te staan voor de acceptatie en de betaling jegens de personen aan wie de wissel later is geëndosseerd.

V. — De acceptatie

10. Acceptatie. — Verplichting te accepteren?

Door de acceptatie verbindt betrokkene zich de wissel op de vervaldag te betalen. De houder *kan*, doch moet niet, de wissel ter acceptatie aan de betrokkene aanbieden.

Art. 8 der wet van 1872 liet aan de handelaars toe, voor handelsschulden, een wissel te trekken. De betrokkene was verplicht te accepteren, behoudens afwijkende overeenkomst tussen partijen.

Van dit recht werd door de trekker weinig gebruik gemaakt in de practijk. Het bestond niettemin. In de huidige wetgeving komt zodanige bepaling niet meer voor.

11. De aanbieding ter acceptatie is vrij. — Mogelijke afwijkingen (eenv. wet, art. 22).

De houder is dus vrij de wissel al dan niet ter acceptatie aan te bieden.

A. Nochtans voorziet de wet dat de *trekker* deze vrijheid kan beperken. Hij kan :

1° de aanbieding ter acceptatie *verplichtend* maken en al dan niet een termijn vaststellen voor de aanbidding;

2° bepalen dat de aanbieding ter acceptatie niet zal kunnen plaats hebben vóór een gestelde termijn;

3° de aanbieding ter acceptatie *verbieden*. B.v. de betrokkene verlangt niet te accepteren, maar is bereid te betalen op de vervaldag; anderzijds wenst de trekker over zijn schuldvordering vóór de vervaldag te kunnen beschikken door middel van een wissel. Soms ook blijkt acceptatie overbodig : de wissel is op zeer korte termijn of heeft een te gering bedrag.

Het verbod ter acceptatie aan te bieden kan de trekker op de wissel uitdrukken door de woorden « niet vatbaar voor acceptatie » « niet accepteerbaar » (non acceptable). Zulk verbod kan hij echter niet stellen op een wissel die betaalbaar is bij een derde (b.v. bij een bank) of op een wissel betaalbaar op een andere plaats dan die van het domicilie van de betrokkene, of nog op een wissel betaalbaar op zekere termijn na zicht (art. 22).

B. Wat de *endossant* betreft, hij kan op de wissel niet bedingen dat de aanbieding ter acceptatie verboden is, zoals de trekker vermag te doen. Hij kan wel de aanbieding verplichtend maken, al dan niet met bepaling van een termijn. Nochtans is hem ook dit recht ontzegd, wanneer de trekker de wissel « niet vatbaar voor acceptatie » heeft gemaakt.

C. De *houder*, aan wie de verplichting is opgelegd om de wissel ter acceptatie aan te bieden binnen de voorgeschreven termijn en die verzuimd heeft zulks te doen, is ten aanzien van de trekker aansprakelijk voor het nadeel hem daardoor veroorzaakt. Het verzuim van de houder is een fout, waarvoor hij verantwoordelijk is. Bovendien, verliest hij zijn verhaal tegen de garanten van de wissel (art. 53) (zie hierna, n° 34).

12. Binnen welke tijd moet de wissel ter acceptatie worden aangeboden?

Buiten het geval waarin een *vaste termijn voor de aanbidding ter acceptatie op de wissel is gesteld*, is de houder vrij de dag van de aanbidding zelf te kiezen, *zolang de vervaldag niet is ingetreden* (eenv. wet, art. 21).

Deze vrijheid van de houder wordt nochtans beperkt, wanneer het een wissel geldt betaalbaar op *zekere tijd na zicht*, omdat de acceptatie dan nodig is om de aanvang van die tijd vast te stellen. Zulke wissel moet ter acceptatie worden aangeboden binnen de *termijn van één jaar te rekenen van zijn dagtekening*. Hierin wordt thans afgeweken van de wet van 1872, wier art. 51 termijnen toestand, die verschilden naar gelang van de afstand van de plaats der betaling. De trekker kan de termijn van een jaar verkorten of een langere termijn bepalen. De endossanten kunnen alleen de termijnen verkorten (eenv. wet, art. 23).

Aan te merken is dat voor de wissel op *zicht* de aanbidding ter acceptatie overbodig is. De houder heeft het recht de betaling te eisen op eenvoudig vertoon aan de betrokkene. Deze betaling moet nochtans worden geëist binnen het jaar na de dagtekening van zulke wissel. De trekker kan deze termijn verkorten of een langere termijn bepalen. De endossanten kunnen deze termijnen verkorten (eenv. wet, art. 34).

13. Tijd waarbinnen de betrokkene verplicht is de ter acceptatie aangeboden wissel te accepteren (eenv. wet, art. 24). — Protest van non-acceptatie.

De betrokkene moet niet noodzakelijk accepteren terstond bij de aanbieding. Hij kan verzoeken dat hem de wissel een tweede maal, *de volgende dag*, wordt aangeboden. Hij heeft dus recht op een zekere tijd tot nadenken.

De houder is niet verplicht de ter acceptatie aangeboden wissel aan de betrokkene af te geven.

Weigert de betrokkene te accepteren, dan wordt protest van non-acceptatie gedaan, maar dit protest moet worden opgemaakt *binnen de termijn gesteld voor de acceptatie* (zie hoger, n° 12) (art. 44).

Het kan *onmiddellijk* worden opgemaakt, zo het aangeboden effect niet op staanden voet geaccepteerd wordt, tenzij de betrokkene verzoekt dat het hem de volgende dag wederom wordt aangeboden.

Indien de eerste aanbidding heeft plaats gehad op de laatste dag van de termijn voor de aanbidding ter acceptatie, kan het protest nog op de volgende dag geschieden (eenv. wet, art. 44).

14. Vormen van de acceptatie (eenv. wet, art. 25).

De eigenlijke vormen van de acceptatie stemmen overeen met die welke bepaald waren in de wet van 1872 en zijn doorgaans op dezelfde wijze geregeld in de wetgevingen van andere landen.

A. De acceptatie kan worden uitgedrukt met het woord « geaccepteerd » en de handtekening van de betrokkene. De handtekening is voldoende, maar dan geplaatst op de *voorzijde* van de wissel.

Zomin als de wet van 1872, vereist de huidige wet dat de acceptatie wordt gedagtekend, uitgezonderd in twee gevallen :

1° Wanneer het een wissel betreft, betaalbaar op zekere termijn na zicht, is de dagtekening noodzakelijk om de vervaltijd te doen lopen.

2° Wanneer de wissel, krachtens een speciaal beding, moet worden aangeboden binnen een bepaalde termijn.

Het kan gebeuren dat, in die gevallen, de betrokkene verzoekt om een tweede aanbidding (zie hoger, n° 13). Dan moet de acceptatie worden gedagtekend op de dag waarop zij werkelijk is gedaan, tenzij de houder, die het effect heeft laten aanbieden, zou eisen dat zij gedagtekend wordt van met de dag der *eerste* aanbidding. De houder moet immers geen dag interest verliezen. Dit is ook het stelsel dat in Groot-Britannië bestaat.

Indien de betrokkene, in dezelfde gevallen, niet dagtekent, moet de houder dit verzuim door een tijdig protest doen vaststellen, op straffe van verlies van zijn verhaal tegen de endossanten en de trekker (eenv. wet, art. 25).

B. De betrokkene kan de acceptatie beperken tot een gedeelte van het bedrag van de wissel.

C. Is de wissel betaalbaar aan het adres van de betrokkene, dan kan hij, bij de acceptatie, de wissel domiciliëren bij een derde, *in dezelfde plaats*, b.v. bij een bank. Dit was vroeger niet voorzien in de wet van 1872.

15. Gevolgen van de acceptatie (eenv. wet, art. 28).

Door de acceptatie verbindt de betrokkene zich de wissel op de vervaldag te betalen. Hij wordt hoofdschuldenaar van de wissel, *om het even of hij al dan niet fonds tot betaling heeft ontvangen*.

De acceptant kan aan de houder van de wissel, in geval van betwisting, de verweermiddelen gesteund op zijn persoonlijke verhouding tot de trekker en tot de vorige houders, niet tegenwerpen. Uitzondering op

deze regel bestaat slechts in geval de houder, bij de verkrijging van de wissel, geweten heeft te handelen ten nadele van de schuldenaar (eenv. wet, art. 17).

VI. — Het aval

16. Het aval (eenv. wet, art. 30 vlg.).

De betaling van de wissel kan worden gewaarborgd door een bijzonder soort borgtocht, *aval* geheten. Het vertrouwen in de wissel wordt er door versterkt, indien het aval op de wissel zelf is gegeven.

Het aval kan verleend worden door een derde, zelfs door een ondertekenaar van de wissel, zulks voor de trekker, de betrokkene, een endossant, en kan de betaling verzekeren van de gehele som, of slechts van een deel.

Het wordt thans, wat de vormen aangaat, geregeld op nagenoeg dezelfde wijze als in de wet van 1872.

17. Vormen van het aval.

A. Aval kan worden gegeven op de wissel of op het verlengstuk er van (allonge).

Het wordt uitgedrukt door de woorden « goed voor aval » of « voor aval » of door een andere gelijkwaardige uitdrukking.

Het moet door de avalgever worden ondertekend.

Het gebruik van de te schrijven uitdrukking « goed voor aval » of « voor aval » is niet volstrekt vereist. De eenvoudige handtekening van de avalgever is voldoende, maar dan op de *voorzijde* van de wissel. De wet van 1872 bepaalde niet dat de eenvoudige handtekening, om als aval te gelden, op de *voorzijde* moest gesteld zijn en de rechtspraak nam de geldigheid aan van het aval bij eenvoudige handtekening gesteld op de *keerzijde* van de wissel. Thans zegt de wet uitdrukkelijk dat het aval bij eenvoudige handtekening op de *voorzijde* moet gesteld zijn. Daarop is slechts volgende uitzondering: wanneer het aval bij eenvoudige handtekening wordt gegeven door de betrokkene, daar zijn enkele handtekening op de *voorzijde* reeds acceptatie betekent, of door de trekker, daar zijn handtekening op de *voorzijde* moet voorkomen.

Op te merken is dat het aval moet « *aanwijzen* » (zo luidt de tekst van art. 31, al. 4) voor wiens rekening het is gegeven, zo niet wordt het vermoed te zijn verleend voor de trekker, tenzij blijkt van het tegendeel. Dit betekent niet dat het aval moet *vermelden* voor wie het is gegeven, want de eenvoudige handtekening volstaat. Maar, bij gebreke van zulke preciese vermelding, moet duidelijk kunnen blijken b.v. uit de plaats waar het staat, voor wie het is gegeven. B.v. aval wordt gebracht naast of onder de handtekening van een endossant, zonder nadere vermelding dat het voor dezes rekening geldt; het zal daaruit blijken dat het verleend is voor bedoelde endossant (zie ook: Beroep Parijs, 3 Nov. 1952, Gazette du Palais, 23 Dec. 1952, Recueil trimestriel nov.-déc., blz. 413).

B. Het aval kan ook worden gegeven bij *uitzonderlijke akte*, niet op de wissel (eenv. wet, art. 31, al. 1, gewijzigd door W. v. 10 Aug. 1953, art. 5). Het aval bij uitzonderlijke akte komt in België dikwijls voor. Sommige personen willen wel aval geven, maar wensen niet dat hun handtekening met de wissel in omloop komt. Bovendien heeft het afzonderlijk aval dit voordeel dat het kan verleend worden tot waarborg van verschillende wissels, b.v. van de wissels die zullen gediscnteerd worden krachtens een kredietopening; het heeft ook een nadeel: door het afzonderlijk aval is de avalgever slechts gehouden ten aanzien

van de persoon aan wie hij het verleent en tegenover wie hij zich verbindt. Het geldt niet ten voordele van de overige ondertekenaars van het effect.

Een vereiste, die door de wet van 1872 niet was voorzien, wordt thans gesteld voor het afzonderlijk aval: de akte moet de localiteit vermelden waar het aval wordt gegeven. Zulks om het onderzoek naar de geldigheid van het bij afzonderlijke akte gestelde aval mogelijk te maken, welke geldigheid zal moeten beoordeeld worden op grond van de wetgeving van het land waar die akte is opgemaakt.

18. Gevolgen van het aval (eenv. wet, art. 32).

De avalgever is op dezelfde wijze verbonden als de geavalleerde. Zijn verbintenis blijft bestaan zelfs in geval de verbintenis van de geavalleerde nietig is wegens een andere oorzaak dan een gebrek in de vorm.

Heeft de avalgever aan zijn verbintenis voldaan en de wissel betaald, dan verkrijgt hij al de uit de wissel voortvloeiende rechten tegen de geavalleerde en tegen hen die uit kracht van de wissel verbonden zijn.

VII. — De vervaldag van de wissel

19. Hoe wordt de vervaldag bepaald? (eenv. wet, art. 33 vlg.).

De vervaldag wordt bepaald al naar gelang de wissel een wissel is betaalbaar op zicht, op zekere termijn na zicht, op zekere termijn na dagtekening, op een bepaalde dag.

De wissel met andere vervaldagen of met verschillende op elkander volgende vervaldagen zijn nietig. Zijn thans verboden, de wissels op een of meer *uso's* na zicht of op termijnen door het plaatselijk gebruik vastgesteld, alsmede de wissels betaalbaar op een jaarmarkt. Door de wet van 1872 waren zulke wissels toegelaten. Zij waren echter uiterst zeldzaam en werden overigens sinds lang door de Nationale Bank geweigerd.

De wissel, waarvan de vervaldag niet is aangewezen, moet beschouwd worden als een wissel op zicht (eenv. wet, art. 2).

Wissel op zicht (eenv. wet, art. 34).

De wissel op zicht is betaalbaar bij de aanbieding, op eenvoudig vertoon. Het is de houder, die, naar zijn believen, de vervaldag kiest.

Hij kan echter die vervaldag niet voor een onbepaalde tijd uitstellen: de termijn is beperkt tot één jaar na de dagtekening van de wissel. De trekker mag echter die termijn verkorten of een langere voorschrijven. De endossanten kunnen de termijnen enkel verkorten. De termijn van één jaar, thans door de wet voorzien, is een afwijking van de wet van 1872, die, in art. 51 verschillende termijnen had bepaald.

In sommige landen heerst het gebruik wissels op zicht te trekken, die echter niet ter betaling kunnen worden aangeboden vóór een zekere datum, of alvorens een zekere tijd verlopen is sedert de uitgifte.

De huidige wet stelt vast dat dit beding geldig is en dat de termijn voor de aanbieding ter betaling begint te lopen te rekenen van het verstrijken van de termijn gedurende welke de aanbieding door de trekker verboden is. De endossanten kunnen, in dit geval, de termijn voor de aanbieding verkorten.

Wordt de wissel op zicht aangeboden na afloop van de daartoe vastgestelde termijn dan verliest de houder zijn recht op verhaal tegen de garanten.

20. *Wissel op zekere termijn na zicht (eenv. wet, art. 35).*

De vervaltermijn van zodanige wissel begint te lopen te rekenen van de dag waarop hij geaccepteerd is, of, bij gebreke van acceptatie, protest is opgemaakt. De acceptatie moet worden gedagtekend. Wij hebben hoger vermeld dat de wissel op zekere termijn na zicht ter acceptatie moet worden aangeboden binnen de termijn van één jaar te rekenen van zijn dagtekening. De trekker kan deze termijn verkorten of een langere bepalen. Deze termijnen kunnen door de endossanten worden verkort (art. 23). De wissel kan dus circuleren in afwachting dat hij ter acceptatie wordt aangeboden. Daarna begint de vervaltermijn die de dag van de betaling bepaalt.

Met het oog op het bepalen van de vervaldag, kunnen volgende onderstellingen worden gemaakt:

1° De wissel wordt geaccepteerd en de acceptatie gedagtekend: de vervaltermijn begint te lopen te rekenen van de dag der acceptatie.

2° De acceptatie wordt geweigerd: de vervaltermijn begint te lopen te rekenen van de dag van het protest van non-acceptatie.

3° De wissel wordt geaccepteerd, maar de acceptatie wordt niet gedagtekend: de vervaltermijn begint te lopen dadelijk na het protest opgemaakt wegens weglating van de dagtekening, overeenkomstig art. 25, al. 2, der eenvormige wet, luidens hetwelk de houder het verzuim van de dagtekening door een op tijd gedaan protest moet doen vaststellen, op straffe zijn verhaal te verliezen tegen de trekker en de endossanten.

4° De wissel wordt geaccepteerd, zonder dagtekening, en de houder heeft nagelaten het protest wegens weglating van de dagtekening te doen opmaken: de vervaltermijn gaat in de laatste dag van de termijn voor de aanbieding ter acceptatie, zulks ten aanzien van de acceptant (art. 35), want, indien de wissel niet betaald wordt op de vervaldag, kan de houder alleen de acceptant aanspreken. Tegen de trekker en de endossanten had hij, door zijn verzuim het protest wegens weglating van de dagtekening te laten opmaken, zijn verhaal verloren (art. 25, al. 2).

N.B. Het visum van de wissels op zekere termijn na zicht, dat voorzien was door de wet van 1872, is thans afgeschaft.

21. *Wissel op een of meer maanden na dagtekening (eenv. wet, art. 36).*

De vervaltermijn van deze wissel (één of meer maanden) begint te lopen te rekenen van de dagtekening der uitgifte. Men bekomt op die wijze dezelfde uitslag als bij de wissel die betaalbaar is op een bepaalde dag.

22. *Bijzondere modaliteiten tot nadere bepaling van de datum van de vervaldag bij wissels op zekere termijn na zicht en op een of meer maanden na dagtekening (eenv. wet, art. 36).*

Zij vervallen op de overeenstemmende datum van de maand waarin de betaling moet worden gedaan. B.v. betaalbaar een maand na zicht of na dagtekening; geaccepteerd of wel gedagtekend op 15 Januari: betaalbaar op 15 Februari.

Bij gebreke van een overeenstemmende datum vervallen zij op de laatste dag van de maand. B.v.: betaalbaar twee maanden na zicht of na dagtekening; geaccepteerd of gedagtekend op 31 December: betaal-

baar op 28 Februari daaropvolgend of op 29 Februari in een schrikkeljaar.

23. *Wissel getrokken op een bepaalde dag.*

Deze wissels zijn in ons land de meest gebruikte. De vervaldag wordt er in met een vaste datum bepaald. B.v.: op 25 April aanstaande, gelieve te betalen tegen deze wisselbrief, enz.

VIII. — **Betaling van de wissel**

24. *Aanbieding ter betaling (eenv. wet — nieuw art. 38).*

De houder van een wissel, betaalbaar op een bepaalde datum, op zekere termijn na dagtekening of na zicht, moet hem ter betaling aanbieden op de vervaldag.

Verzuimt de houder deze aanbieding te doen, dan kan hij, bij voorkomend geval, tot schadevergoeding worden veroordeeld.

Een zeker aantal landen, waaronder de Angelsaksische, laten toe de wissel ter betaling aan te bieden: hetzij op de vervaldag zelf, hetzij op een der twee volgende werkdagen. Deze regeling bestond in België niet tijdens de wet van 1872, en de huidige wet blijft bij het standpunt dat de aanbieding ter betaling moet geschieden op de vervaldag, niet daarna.

De nieuwe wet voorziet thans ook dat de aanbieding aan een door de Regering aangewezen verrekenskamer of aan een instelling door haar daartoe bevoegd gemaakt, dezelfde waarde heeft als de aanbieding ter betaling. Een Koninklijk besluit behoort deze verrekenskamer in te stellen.

25. *Betaling. — Quitantie. — Gedeeltelijke betaling (eenv. wet, art. 39).*

De betrokkene kan, bij de betaling, verlangen dat hem de wissel, met behoorlijke quitantie wordt afgeleverd. De houder moet een gedeeltelijke betaling aanvaarden.

De betrokkene kan eisen dat van deze gedeeltelijke betaling melding wordt gemaakt op de wissel, met quitantie. Deze gedeeltelijke betaling bevrijdt in zover de ondertekenaars van de wissel.

26. *Betaling vóór de vervaldag (eenv. wet, art. 30).*

Vóór de vervaldag kan de betrokkene, in principe, niet worden verplicht te betalen en de houder kan niet worden verplicht de betaling te ontvangen.

De betrokkene, die betaalt vóór de vervaldag, doet zulks op eigen risico.

Op de vervaldag daarentegen is de betaling niet alleen normaal; zij bevrijdt ook de betrokkene van zijn schuld, op voorwaarde nochtans dat zijnerzijds geen bedrog heeft plaats gehad of grove schuld aanwezig is. Wanneer is er grove schuld? De betrokkene moet de regelmatigheid van de reeks der endossanten nagaan, maar hij is niet gehouden de handtekening der endossanten te onderzoeken. Het feit dat hij dit onderzoek niet gedaan heeft, is dus van zijnentwege geen grove schuld. Op dit punt is de huidige wet minder streng dan de op art. 35 van de wet van 1872 gesteunde rechtspraak, die eiste dat de betrokkene zich ten minste moest vergewissen van de echtheid der handtekeningen van de endossanten, die hij kende.

27. *Betaling in vreemde munt (eenv. wet, art. 41).*

Wanneer de som van de wissel is uitgedrukt in een geldmunt die geen koers heeft op de plaats van de betaling, mag de betrokkene, indien hij zulks verkiest, betalen in de geldmunt van de plaats en niet in de vreemde munt.

Om het bedrag van de uit te betalen som te bepalen moet hij:

1° de waarde van de in de wissel vermelde munt berekenen volgens de gebruiken bestaande ter plaats van de betaling;

2° om de waarde van de geldmunt ter plaats van de betaling vast te stellen, moet hij de wisselkoers van de vervaldag nemen. Zulks geldt wanneer de betaling plaats heeft op de vervaldag, maar is niet meer zó in geval van te late betaling, die samenvalt met enigszins aanzienlijke schommelingen van de wisselkoers.

Dan zou de betrokkene, door de betaling opzettelijk uit te stellen ten nadele van de houder een winst kunnen maken. Om vanwege de betrokkene alle speculatie te voorkomen, wordt in dat geval aan de betrokkene door de huidige wet het recht ontzegd om het bedrag te berekenen volgens de koers op de vervaldag. Van dan af is het de houder die de geldmunt voor de betaling mag kiezen en, bovendien, mag hij eisen dat de betaling wordt gedaan volgens de koers op de dag der betaling, en niet meer volgens de koers op de dag van de vervaldag.

De trekker kan voorschrijven dat de som zal moeten voldaan worden tegen een bepaaldelijk in de wissel voorgeschreven koers.

Hij kan ook voorschrijven dat de betaling moet geschieden in zekere aangewezen munt, om het even of zij al dan niet koers heeft op de plaats der betaling (dit is het beding van «werkelijke betaling in een vreemde munt» «paiement effectif en une monnaie étrangère»).

Indien het bedrag van de wissel is aangewezen in een geldmunt, die dezelfde benaming maar een verschillende waarde heeft in het land van uitgifte en in het land van de betaling, wordt vermoed dat men zich gehouden heeft aan de geldmunt van de plaats der betaling. Deze bepaling is nieuw. Zij kan, in de internationale betrekkingen, als onmisbaar worden beschouwd voor sommige geldmunten met dezelfde benaming, b.v. de frank.

IX. — Regres in geval van non-acceptatie of van non-betaling

28. *Nieuwe wetgeving op dit punt.*

Omtrent de uitoefening van het regres door de houder tegen de garanten van de wissel (endossanten, trekker, avalisanten) wordt thans de wet van 1872 grondig gewijzigd. De formaliteiten worden vereenvoudigd, verschillende oorzaken van verval van het recht op regres of verhaal worden verwijderd.

29. *Waarom bestaat het regres?*

Al de ondertekenaars van een wissel (trekker, acceptant, endossanten, avalisanten) staan *solidair* in voor de acceptatie en de betaling. De houder kan deze personen hetzij gezamenlijk, hetzij afzonderlijk aanspreken, naar zijn keuze. Hij behoeft alleen zijn belangen voor ogen te houden en kan eerst degene aanspreken, die hij meest solvent acht. Nochtans, zolang de wissel niet geaccepteerd is, blijft de trekker de hoofdschuldenaar. Na de acceptatie door de betrok-

kene, is deze de hoofdschuldenaar en solidair met hem zijn al de overige ondertekenaars gehouden.

Uit dit principe volgt dat, in geval van *non-acceptatie* of van *non-betaling*, de houder het recht heeft zich te wenden tot de garanten van de wissel (trekker, endossanten, avalisanten) of tot een hunner, naar zijn keuze, om betaling te bekomen. Met andere woorden, hij kan tegen de garanten zijn verhaal of regres uitoefenen. De twee woorden: «verhaal» en «regres» hebben dezelfde betekenis. De weigering van acceptatie wordt door de huidige wet, wat het recht op regres betreft, volledig gelijkgesteld met de weigering te betalen.

Het regres wordt verleend niet alleen aan de houder, maar ook aan ieder aangesproken garant, die de wissel heeft terugbetaald.

30. *Verskil tussen de wet van 1872 en de huidige wet.*

De wet van 1872 voorzag het volgend regime: 1° *Vóór de vervaldag* had de houder, bij non-acceptatie, het recht te eisen dat de endossanten en de trekker borg stelden voor de betaling op de vervaldag, tenzij deze verkozen de betaling te doen (art. 10); 2° *na de vervaldag*, bij weigering van de betrokkene, al dan niet-acceptant, te betalen, kon de houder zijn regres uitoefenen tegen de garanten. Bovendien bepaalde art. 450 Wb. v. Kooph. het volgende: a) in geval van *faillissement* van de betrokkene-acceptant, kon de houder eveneens eisen dat door de garanten borg werd gesteld, tenzij zij verkozen onmiddellijk te betalen; b) in geval van *faillissement* van de trekker, kon door de houder, bij gebreke van acceptatie, hetzelfde worden geëist van de overige medeverbondenen van de wissel.

Thans voorziet de eenvormige wet (art. 43 gewijzigd door art. 8 der W. v. 10 Aug. 1953) dat regres mogelijk is:

1° *Vóór de vervaldag*, in drie verschillende gevallen:

a) Wanneer de *acceptatie* geheel of gedeeltelijk werd geweigerd. In deze hypothese is begrepen het geval waarin aan de houder het vermogen werd gelaten de acceptatie te vorderen: derhalve geldt zij niet wanneer de wissel door de trekker niet vatbaar voor acceptatie werd gemaakt of wanneer een endossant de clause «zonder waarborg» op de wissel heeft geplaatst, ten aanzien van die endossant, of nog, wanneer de trekker, door een clause, zich heeft vrijgemaakt van de verplichting in te staan voor de acceptatie (zie hoger, n° 9).

b) Wanneer de *betrokkene*, al dan niet acceptant, in een toestand verkeert van staking van betaling (voor de betrokkene die koopman is) of van kennelijk onvermogen (voor de betrokkene die geen koopman is);

c) Wanneer de *trekker* van een niet geaccepteerde wissel in een toestand verkeert van staking van betaling (voor de trekker die koopman is) of van kennelijk onvermogen (voor de trekker die geen koopman is).

2° *Na de vervaldag*, zó de betaling niet is geschied.

De «staking van betaling», hier bedoeld, is niet noodzakelijk gelijk te stellen met het faillissement. Zij kan ook bestaan in het aangevraagd, nog niet bekomen concordaat; het is niet noodzakelijk dat er een gerechtelijke beslissing zou zijn.

Het «kennelijk onvermogen» is de toestand van de schuldenaar wiens totaal actief klaarblijkend minder bedraagt dan de som van zijn verbintenissen.

De nieuwe wet voorziet tevens dat, wanneer het regres, vóór de vervaldag, bij staking van betaling of van kennelijk onvermogen, wordt uitgeoefend, de garanten of, wanneer het de trekker geldt, de overige garanten het vermogen hebben om, door een borgstelling gegeven aan de regresvoerende houder, uitsluitend van betaling te bekomen, welk uitsluitend echter niet verder kan gaan dan de vervaldag van het effect (W. v. 10 Aug. 1953, art. 9). Dit uitsluitend, na borgstelling, vrijwaart de endossanten tegen zekere ver-rassingen en bevordert het crediet van de wissel.

31. *Hoe wordt het regres uitgeoefend? Verplichtingen van de regresvoerende houder (eenv. wet, art. 44).*

I. Zoals hiervoren gezegd, moeten volgende onderstellingen worden in acht genomen: A) regres vóór de vervaldag; B) regres na de vervaldag.

A. *Regres vóór de vervaldag.*

1° De wissel wordt ter acceptatie aangeboden. Acceptatie wordt geweigerd. Protest van non-acceptatie moet worden opgemaakt binnen de termijn gesteld voor de aanbieding ter acceptatie (zie hoger, n^{rs} 12 en 13).

Wanneer protest van non-acceptatie is opgemaakt, is geen aanbieding ter betaling op de vervaldag en geen protest van non-betaling meer noodzakelijk (eenv. wet, art. 44). De houder behoudt zijn regres.

2° De betrokkene, hij weze al dan niet acceptant, verkeert in een staat van kennelijk onvermogen. Is de wissel niet geaccepteerd, dan heeft het geen belang of de wissel ter acceptatie werd aangeboden. De houder kan zijn verhaal uitoefenen, mits hij de wissel ter betaling aan de betrokkene aanbiedt en protest laat opmaken.

3° De betrokkene, hij weze al dan niet acceptant, verkeert in een toestand van staking van betaling, en deze staking van betaling werd bij rechterlijke beslissing vastgesteld. Dan worden de formaliteiten vereenvoudigd. De houder moet de wissel niet ter betaling aanbieden en geen protest laten opmaken: het volstaat dat hij, bij de uitoefening van zijn regres tegen de garanten, bedoelde rechterlijke beslissing overlegt.

4° De trekker van een *niet-accepteerbare* wissel, d.w.z. van een wissel waarop hij verbod heeft gegeven ter acceptatie aan te bieden, is in staat van staking van betaling. Dan is het voldoende dat de houder, om zijn regres tegen de overige garanten te kunnen uitoefenen, de rechterlijke beslissing, die de staking van betaling vaststelt, overlegt.

Bij *faillissement* echter van de trekker van een *niet-geaccepteerde* wissel, zal art. 450 van het Wb. v. Koophandel (Wet op het faillissement) van toepassing zijn. De huidige wet heeft dit artikel niet afgeschaft. Integendeel, art. 44 der eenv. wet, al. 5 en 6, zoals zij gewijzigd zijn door art. 10 der wet van 10 Aug. 1953, en bedoeld art. 450, vullen elkander aan (Verslag Ronse, Senaat, 1847-49, Doc. 40, blz. 12).

B. *Regres na de vervaldag.*

De wissel moet worden aangeboden ter betaling *op de vervaldag, niet later*. Protest van non-betaling moet worden opgemaakt op een der twee werkdagen volgende op de vervaldag.

II. *Vormen van het protest.*

Het protest van non-acceptatie en het protest van non-betaling worden opgemaakt bij authentieke akte (akte van deurwaarder). De wet bepaalt dat deze authentieke akte kan vervangen worden door een verklaring houdende weigering, gegeven door de betrokkene, gesteld op de wissel zelf (op de rugzijde), *gedagtekend en door de betrokkene ondertekend*.

De vervanging van de authentieke akte van protest door een dergelijke verklaring houdende weigering is echter niet mogelijk, indien de trekker in de tekst van de wissel een protest bij authentieke akte (bij deurwaarder) heeft geëist (W. v. 10 Aug. 1953, art. 10).

III. *Bericht te geven aan de garanten (art. 45 eenv. wet).*

Op dit punt wordt door de huidige wet een regeling getroffen, die grondig verschilt van die welke tijdens de wet van 1872 gold.

Bij toepassing van deze wet moest de houder, op straf van verval van zijn regres, de garant vóór het gerecht dagvaarden, met aanzegging van het protest, binnen vijftien dagen na de dag van het protest (art. 56 W. v. 1872).

Deze procedure, die kosten met zich bracht, was noodzakelijk om het recht op regres te behouden.

Thans is deze procedure zeer vereenvoudigd en minder kostelijk. Wel zijn de termijnen zeer kort. Een dergelijke regeling bestond reeds in de Duitse, Zwitserse, Nederlandse, Franse, Scandinafse wetgevingen. Zij geldt zowel in geval van non-acceptatie als van non-betaling.

De houder moet van het ontbreken van de acceptatie of van de betaling, binnen vier dagen na de dag van het protest, kennis geven aan zijn endossant en tevens aan de trekker, alsmede aan de avalgever van endossant of van trekker, indien er een is.

Elke endossant moet, binnen twee werkdagen na de dag van ontvangst van het bericht de door hem ontvangen kennisgeving aan zijn endossant en dezes avalgever, indien er een is, mededelen, met opgave van de namen en adressen van hen die de voorafgaande kennisgevingen hebben gedaan, en zo teruggaande tot aan de trekker.

Heeft de endossant zijn adres niet of wel op onleesbare wijze aangeduid, dan is het voldoende de kennisgeving te doen aan de vorige endossant. Deze ont-heffing van de verplichting kennis te geven aan de endossant, die zijn adres niet of slechts onleesbaar heeft opgegeven, geldt ook voor de trekker die hetzelfde verzuim zou hebben begaan.

De kennisgeving kan gedaan worden in welkdanige vorm ook, zelfs eenvoudig door terugzending van de wissel. De veiligste wijze zal wel zijn: de aangetekende brief. Degene die kennis moest geven zal, bij voorkomend geval, moeten bewijzen dat hij kennis gaf binnen de gestelde termijn. Deze moet worden beschouwd als in acht genomen, wanneer de brief houdende kennisgeving binnen de termijn is gepost.

32. *Beding zonder kosten (verkorting Z. K.) (eenv. wet, art. 46).*

Om de kosten van het protest te vermijden, kan de trekker, een endossant of een avalgever de houder vrijstellen van de verplichting protest van *non-acceptatie* of van *non-betaling* op te maken.

Hiertoe worden de woorden «zonder kosten», «zonder protest», of een gelijkaardige uitdrukking, op de wissel geschreven en ondertekend. De houder zal, niettemin, zijn recht op regres behouden.

Maar de clause «zonder kosten» stelt wettelijk de houder niet vrij van de verplichting de wissel binnen de voorgeschreven termijnen aan te bieden, evenmin als van de verplichting de kennisgevingen te doen. Deze kennisgevingen moeten dan geschieden binnen de termijn van vier werkdagen na de dag der aanbieding (artikelen 45 en 46).

Is het beding «zonder kosten» op de wissel alleen door de trekker gesteld, dan is het bindend voor alle ondertekenaars.

Is het door een endossant of door een avalgever geplaatst, dan is het slechts bindend voor deze endossant of deze avalgever.

Indien de houder, ondanks het door de trekker op de wissel gestelde beding «zonder kosten», toch protest laat opmaken, zijn de kosten daarvan voor zijn rekening.

Indien het beding van een endossant of avalgever afkomstig is, dan kunnen de kosten van het protest, indien er een is opgemaakt, op al de ondertekenaars worden verhaald.

De clause «zonder kosten» wordt op de wissel zelf aangebracht. Men kan echter, onzes inziens, aangaan dat de trekker, een endossant of een avalgever, de houder bij een afzonderlijke overeenkomst zou kunnen vrijstellen van de verplichting protest op te maken en tevens de kennisgevingen te doen, maar dan zal deze overeenkomst tot vrijstelling slechts gelden tussen hem die ze aangaat en de houder, niet tussen de overige ondertekenaars, te wier opzichte de formaliteiten van het protest en van de kennisgevingen toch zullen behoren vervuld te worden.

33. *Bedrag dat door de regresvoerende houder kan worden geëist (eenv. wet, art. 48; w. v. 10 Aug. 1953, art. 11).*

De houder kan eisen: 1° de som van de niet geaccepteerde of niet betaalde wissel; 2° de interesten te rekenen van de vervaldag tegen 6 %, maar, indien de wissel in België is uitgegeven en betaalbaar gesteld, tegen de wettelijke rentevoet (5 ½ % in handelszaken);

3° de kosten van het protest, van de kennisgevingen en de andere kosten.

Heeft het regres plaats vóór de vervaldag, dan wordt een disconto, volgens de officiële disconto-voet, in mindering gebracht op het bedrag van de wissel.

34. *Sacnties in geval van verzuim van de houder, die regres wil uitoefenen.*

Wij hebben hoger (zie n° 31) uiteengezet welke formaliteiten de houder verplicht is na te leven, in geval hij zijn regres tegen de garanten van de wissel wil uitoefenen.

Welke zullen de gevolgen zijn, in geval van verzuim?

Onderscheid moet worden gemaakt, als volgt:

A. Verlies van het recht op regres; B. geen verlies van het recht op regres, maar er kan aanleiding bestaan tot schadevergoeding.

A. *Verlies van het recht op regres (eenv. wet, art. 53).*

De houder verliest zijn recht op regres, wanneer hij de termijnen laat voorbijgaan:

1° voor de aanbieding ter betaling van een wissel op zicht of voor de aanbieding ter acceptatie van een wissel op zekere termijn na zicht (zie de termijnen, hiervoren n° 12);

2° voor het opmaken van het protest van non-acceptatie;

3° voor het opmaken van het protest van non-betaling;

4° voor de aanbieding ter betaling van een wissel met clause «zonder kosten».

De houder behoudt echter, niettegenstaande het verlies van zijn recht op regres tegen de garanten, zijn vordering tot betaling tegen de betrokkene-acceptant, zulks gedurende 3 jaar, waarna de verjaring intreedt.

Drie opmerkingen moeten worden gemaakt aangaande het verlies van het recht op verhaal:

1° Bijzonder geval (van art. 53, al. 6): een wissel bevat een beding van de trekker dat een zekere termijn voorziet voor de acceptatie (zie hoger n° 11). De houder verwaarloost de door de trekker voorgeschreven termijn voor de aanbieding ter acceptatie in acht te nemen. Hij verliest zijn recht op regres, zowel wegens non-acceptatie als wegens non-betaling. Op de vervaldag biedt hij niettemin de wissel aan ter betaling. Kan hij, indien de wissel onbetaald terugkomt, protest laten opmaken en de garanten aanspreken? Art. 53, al. 6, antwoordt op die vraag het volgende: de houder verliest zijn recht op regres, zowel wegens non-acceptatie als wegens non-betaling, behalve in een uitzonderingsgeval, te weten: wanneer uit de bewoordingen van de wissel blijkt dat de trekker zich slechts heeft willen bevrijden van de verplichting om voor de acceptatie in te staan, zal de houder niet vervallen zijn van zijn recht op regres bij non-betaling.

2° De wet van 1872 (art. 61) navolgend, voorziet de huidige wet dat, niettegenstaande het recht op regres vervallen is, tot opheffing van dit verval kan worden bekomen in de gevallen van *onrechtmatige verrijking*, voorzien door art. 82 (W. v. 10 Aug. 1953, art. 17):

a) de houder spreekt de trekker aan; deze blijft in gebreke te bewijzen dat hij aan de betrokkene fonds tot betaling heeft bezorgd op de vervaldag, of wel de trekker heeft het fonds terugbekomen na het verstrijken van de termijnen gesteld voor de aanbieding of voor het protest. Het kan b.v. gebeuren dat de trekker de wissel heeft overgedragen aan zijn bankier, die disconteert. Niettemin heeft de houder geen fonds bezorgd of heeft het teruggetrokken.

b) een endossant wordt door de houder aangesproken; hij heeft de wissel verkregen, zonder tegenprestatie van zijnentwege en heeft zich derhalve onrechtmatig verrijkt.

In die gevallen, voorzien door art. 82, kan deze overblijvende vordering nog worden ingesteld, maar de verjaring er van gaat in binnen de in art. 70 bepaalde termijnen, met ingang van de datum van het verval. B.v. de termijn, waarbinnen die vordering tegen de trekker kan worden ingesteld, zal één jaar zijn, te rekenen van de datum van het verval, m.a.w. bij non-betaling, te rekenen van het verstrijken van de termijn waarbinnen het protest van non-betaling had moeten opgemaakt zijn.

3° Bij *overmacht*, die de aanbieding van de wissel of het protest binnen de voorgeschreven termijnen heeft verhinderd, worden de termijnen verlengd. Hoe de houder moet handelen, in dat geval, wordt door art. 54 der eenvormige wet nader bepaald.

B. *Geen verlies van het recht op regres, maar er kan aanleiding bestaan tot schadevergoeding.*

De houder stelt zich bloot aan een eis tot schadevergoeding vanwege de aangesproken garant:

1° Wanneer hij de wissel, betaalbaar op een bepaalde dag of op zekere termijn na zicht of na dagtekening, niet heeft aangeboden op de vervaldag (wet van 10 Augustus 1952, art. 6).

2° Wanneer hij nagelaten heeft binnen de gestelde termijnen (zie hoger, n° 31) kennisgeving te doen van de non-acceptatie of van de non-betaling; de schadevergoeding kan het bedrag van de wissel niet te boven gaan (art. 45).

B.v.: De trekker heeft, bij ontbreken van de kennisgeving, verder leveringen gedaan aan de betrokkene en heeft schade geleden. Hij moet nochtans bewijzen dat de geleden schade het gevolg is van het verzuim.

35. *Het conservatoir beslag (nieuw art. 94, wet van 10 Augustus 1953, art. 20).*

Deze maatregel was ook voorzien in de wet van 1872 (art. 63).

De houder die de tot zijn regres vereiste formaliteiten vervuld heeft, kan vrezen dat de aangesproken garanten, of een van hen, zich onvermogen maakt. Het nieuw artikel 94 laat aan de houder van een *wegens non-betaling geprotesteerde* wissel toe, met de machtiging van de Voorzitter der Rechtbank van Koophandel, conservatoir beslag te leggen op de *roerende* goederen van de trekker, de acceptant en de endossanten.

Het is niet volstrekt noodzakelijk dat er hoogdringendheid zou bestaan en borg moet vooraf niet worden gesteld om het beslag te kunnen doen. (Zie ook Beroep Douai, 4 Maart 1953, Gazette du Palais, 2-5 Mei 1953.)

Dit beslag kan gelegd worden op de roerende goederen van de trekker en de endossanten, alsook op die van de betrokkene, die geaccepteerd heeft, zoals de tekst van de wet uitdrukkelijk voorziet.

Het kan eveneens gelegd worden op de roerende goederen van de trekker en de endossanten van een niet-geaccepteerde wissel, in geval van regres bij non-betaling, doch niet op de roerende goederen van de niet-accepterende betrokkene. Immers, deze betrokkenen, zelfs indien hij fonds bekwam, is niet gehouden krachtens de wissel en, anderzijds, is de rechtstreekse vordering, die de houder luidens de nieuwe wetgeving tegen hem heeft, geen vordering uit kracht van de wissel, maar op grond van het verschafte fonds (zie hierna n° 43). Te zijnen opzichte is het verbod zich van het fonds te ontdoen, de gepaste bewarende maatregel (zie hierna n° 44).

X. — De verjaring

36. *Termijnen van de verjaring (eenv. wet, art. 70).*

In de wet van 1872 was de duur van de verjaring vijf jaar.

Thans heeft de nieuwe wet deze termijn niet alleen merkkelijk verkort, maar ook een onderscheid gemaakt. De termijnen zijn:

1° voor de rechtsvordering tegen de acceptant en zijn avalgever: drie jaar te rekenen van de vervaldag;

2° voor de rechtsvordering van de houder tegen de endossanten en tegen de trekker: een jaar te rekenen van de datum van het op tijd gemaakte protest of, in geval van clause «zonder kosten», te rekenen van de vervaldag;

3° voor de rechtsvordering van de endossanten tegen elkander en tegen de trekker: 6 maanden te

rekenen van de dag waarop de endossant de wissel heeft betaald of van de dag waarop hij in rechten is aangesproken.

Gelet op de verkorting van de termijnen der verjaring, vergeleken met de wet van 1872, heeft de huidige wetgever gemeend, in een bijzonder geval, een toegeving te moeten doen aan de houder (art. 70bis, wet van 10 Augustus 1945, art. 13).

Ondersteld wordt dat de houder de termijnen van de verjaring heeft laten voorbijgaan, zonder de hem toekomende vordering in te stellen. Dan verleent de wet aan de houder nog een rechtsvordering in de volgende voorwaarden:

1° De termijn van de verjaring moet verstreken zijn;

2° De houder moet de wissel verkregen hebben vóór de vervaldag;

3° De vordering zal ontvankelijk zijn:

a) tegen de acceptant die fonds ontvangen heeft, maar de wissel niet betaalde;

b) tegen de trekker die geen fonds verschaft had;

c) tegen de endossant die de wissel had verkregen, zonder tegenprestatie.

De vordering steunt dus op de gedachte van de onrechtmatige verrijking.

Die vordering verjaart binnen de termijnen gesteld in art. 70 (3 jaar, 1 jaar, zes maanden), te rekenen van de datum waarop de verjaring van art. 70 zelf verkregen was.

37. *Algemene bepaling betreffende de aanvang van de termijnen.*

Artikel 73 eenvormige wet bepaalt dat in de wettelijke of bij overeenkomst vastgestelde termijnen niet begrepen is de dag waarop die termijnen beginnen te lopen. Dit is de toepassing van het algemeen beginsel: «dies a quo non computatur in termino».

XI. — Wettelijke feestdagen

38. *Regeling van art. 72 der eenvormige wet.*

Dit artikel wijkt af van artikel 25 der wet van 1872, bepalend dat, indien de vervaldag een wettelijke feestdag is, de betaling moet geschieden op de eerste werkdag die voorafgaat. Thans kan de betaling niet meer worden gevorderd dan op de eerste werkdag, die op de wettelijke feestdag volgt.

Anderzijds kunnen alle andere handelingen, met betrekking tot de wissel, niet plaats hebben dan op een werkdag. Dit geldt vooral voor de aanbieding ter acceptatie en voor het protest.

Wanneer één van die handelingen moet verricht worden binnen een zekere termijn, waarvan de laatste dag een wettelijke feestdag is, wordt deze termijn verlengd tot de eerste werkdag volgende op het einde van die termijn. De tussenliggende feestdagen zijn begrepen in de termijn.

In sommige landen is het gewoonte de wissels niet ter betaling aan te bieden op dagen die eigenlijk werkdagen zijn, doch met de wettelijke feestdagen zijn gelijkgesteld. Dit is b.v. het geval wanneer een werkdag tussen een Zondag en een feestdag valt. De landen waar die gewoonten bestaan, werden bij art. 8 van bijlage II (der Conventie van Genève) gemachtigd ze te behouden. De Belgische wetgever heeft hiervan geen gebruik gemaakt. (Zie Verslag Ronse, Senaat, 1947-1948, Doc. 40, blz. 17.)

XII. — Het fonds tot betaling

39. Het fonds tot betaling in de nieuwe wisselwet.

In de handelswereld heerst de mening dat iemand, om behoorlijk een wissel te kunnen uitgeven, in de mogelijkheid moet zijn aan de betrokkene fonds te verschaffen, ten einde hem toe te laten de wissel op de vervaldag te betalen. Het begrip van de fondsbezorging geldt voor de handelaar als een criterium dat hem laat oordelen of hij een wissel trekt om een werkelijke handelsreden ofwel of het om wisselruiterij gaat. In de Belgische handel is fondsbezorging een vast gebruik. (Memorie van Toelichting, Kamre, 1931-1932, Doc. 174, blz. 73.)

Om die reden heeft de wetgever aan de eenvormige wet enkele bepalingen betreffende het fonds tot betaling toegevoegd, die, zonder af te wijken van het vroegere wisselrecht, in de uitdrukking nader aansluiten bij de moderne juridische opvatting van het fonds tot betaling.

40. Begrip van het fonds tot betaling.

De wet van 10 Augustus 1953, art. 17, geeft de bepaling van het fonds tot betaling. Zij is zeer ruim: «fonds is bezorgd wanneer de betrokkene zich, op de vervaldag, in het bezit bevindt van een waarde of een waarborg, die toereikend is om hem volledig te dekken en die door de trekker of de ordergever bestemd is om de betaling van de wissel te verzekeren».

1° Het fonds tot betaling kan bestaan in speciën, schuldvorderingen, lichamelijke of onlichamelijke, roerende of onroerende goederen. In consignatie gegeven koopwaren kunnen fonds vormen. Van zodra de trekker zich ontdaan heeft van een waarde om de betrokkene tegen de betaling van de wissel te dekken, is er fonds. Het fonds bestaat in de door de betrokkene ontvangen concrete waarde; de *schuld* van de betrokkene, daaruit ontstaan, laat eenvoudig toe, bij voorkomend geval, te oordelen in welke maat het fonds toereikend is; die *schuld* komt enkel voor als het uitwendig teken van het *bestaan van het fonds*, ten aanzien van derden, wanneer door de betrokkene ontvangen vervangbare zaken zich met zijn patrimonium hebben vermengd, derwijze dat het onmogelijk is geworden daarin de grondslag voor een zakelijk recht, het voorrecht, ten voordele van de houder terug te vinden. Het fonds, in de vorm van schuld, treedt slechts in de plaats van het oorspronkelijk fonds en moet enkel worden in aanmerking genomen wanneer het oorspronkelijk fonds is verdwenen. Aldus Fontaine, die de thans door de wetgever aanvaarde theorie van het fonds tot betaling heeft in het licht gesteld. (Novelles, La lettre de change, n°s 272, 273.)

2° Het fonds moet worden bezorgd door de trekker of, indien de wissel voor een anders rekening, is getrokken, door de lastgever of ordergever (wet van 10 Augustus 1953, art. 17). Het moet in het bezit zijn van de betrokkene op de vervaldag. De trekker moet zich derhalve van het fonds ontdoen en het in het bezit van de betrokkene hebben gesteld. Van geen belang is het na te gaan of het fonds zich al dan niet met het patrimonium van de betrokkene vermengd heeft, of wel bestaat in een lichamelijke bepaalde zaak.

3° Bij het materiële element: het verschaffen van een concrete waarde als fonds, komt een moreel element: de bedoeling van de trekker om het fonds hetzij uitdrukkelijk, hetzij stilziggend te bestemmen tot zekerheid voor de betaling van de wissel. Deze

bestemming kan speciaal zijn, d.w.z. de trekker kan de bedoeling hebben het fonds te bestemmen tot zekerheid voor de betaling van een bepaalde wissel.

4° Het fonds is derhalve een *dekking*, die de betrokkene toelaat de wissel te honoreren op de vervaldag.

5° Het fonds moet toereikend zijn om de wissel volledig te dekken. Wanneer de door de betrokkene ontvangen waarde hem schuldenaar maakt van een schuld, waarvan het bedrag lager is dan het bedrag van de wissel, of van een schuld, die nog niet opeisbaar is of die betwist wordt, zal de houder niettemin zijn voorrecht op het verschaft fonds tegenover de schuldeisers van de trekker kunnen doen gelden (Fontaine, *ibidem*, r^{ns} 264, 294, 1034) (3).

41. Voorrecht van de houder op het fonds.

In de opvatting van de wetgever is het fonds geen essentieel, maar een bijkomend bestanddeel van de wissel die, op zich zelf, een volmaakte titel is. Het fonds is een dekking. De overdracht van de wissel door endossement laat de eigendom van het fonds onaangetast bestaan in hoofde van de trekker. De houder zal derhalve, bij de overdracht van de wissel, niet de eigendom bekomen van het fonds dat zich in handen van de betrokkene bevindt. Zijn recht op het fonds kan slechts een *voorrecht* zijn *tegenover de schuldeisers van de trekker* (4). Dit heeft de wetgever dan ook, met meer nadruk dan in de wet van 1872 het geval was, willen uitdrukken. Artikel 6 dezer wet luidde: «de houder heeft, tegenover de schuldeisers van de trekker, een *uitsluitend recht* op het fonds...» Thans luidt het nieuw artikel 82 (artikel 17 der wet van 10 Augustus 1953) als volgt: «de houder heeft ten opzichte van de schuldeisers van de betrokkene een *bevoorrechte schuldvordering* op het fonds dat in handen is van de betrokkene...»

Hier valt aan te merken dat in deze tekst zonder twijfel een vergissing is geslopen: «de houder heeft ten opzichte van de schuldeisers van de *betrokkene*» moet gelezen worden als volgt: «de houder heeft ten opzichte van de schuldeisers van de *trekker*...» In al de parlementaire documenten wordt de «trekker» genoemd, behalve in de tekst van het nieuw artikel 81, voorgesteld door de Commissie van Justitie van de Kamer van Volksvertegenwoordigers (1951-1952, Doc. 179, blz. 20). Daarin staat te lezen, enerzijds in de Franse tekst: «le porteur a, vis-à-vis des créanciers du tiré...», en, anderzijds in de Nederlandse tekst: «de houder heeft, ten opzichte van de schuldeiser van de *trekker*...» In de definitieve tekst, die het nieuw artikel 81 is geworden, staat in de Franse tekst: «tiré» en in de Nederlandse tekst «betrokkene».

42. Bewijs van het bestaan van het fonds.

Artikel 17 der eenvormige wet stelt het belangrijk principe in zake wisselrecht dat de excepties niet kunnen worden ingeroepen tegen de houder, tenzij deze bij de verkrijging van de wissel heeft geweten ten nadele van de schuldenaar te handelen.

Door de acceptatie wordt de betrokkene hoofdschuldenaar van de wissel, om het even of hij al dan niet fonds ontvangen heeft. Zijn abstracte verbintenissen ontstaan door de acceptatie, zonder meer, en zulks rechtstreeks tegenover de houder die de wissel ter acceptatie aanbod, onrechtstreeks tegenover elke latere houder aan wie de wissel werd overgedragen.

De houder kan de betrokkene, als gevolg van zijn acceptatie en uit kracht van de wissel, tot betaling

dwingen, welke ook de oorspronkelijke verbintenissen zijn geweest die aanleiding gaven tot de acceptatie.

Deze gevolgen van de acceptatie, die zeer streng zijn voor de betrokkene, worden bedoelde in artikel 28, alinea 2, der eenvormige wet: «bij gebreke van betaling heeft de houder, al ware hij de trekker, een rechtstreekse vordering uit de wisselbrief voortspruitend...»

Tijdens de voorbereiding van de huidige wet werd een poging gedaan om deze strengheid te verzachten voor het volgende geval: het kan gebeuren dat de betrokkene, in rechten aangesproken door de trekker, bewijzen kan dat hij geaccepteerd heeft zonder gedekt te zijn en dat hij, zo hij niettemin veroordeeld wordt, onmiddellijk het bedrag van de veroordeling zal kunnen terugvorderen.

Zekere rechtspraak aanvaardde reeds het verweer van de acceptant, indien het bewijs van het ontbreken van het fonds geen verwikkeling of vertraging medebracht (Fontaine, *ibidem*, n° 308).

Thans werd voorgesteld dat, wanneer de acceptant schriftelijk of bij oplegging van de eed aan de trekker, bewijzen kon dat hij geaccepteerd had zonder dekking, hij een «fomeel» vonnis van veroordeling zou kunnen verhinderen. Anderzijds zou de trekker een «formeel» vonnis van veroordeling kunnen bekomen, maar de rechter zou kunnen bevelen dat het bedrag der veroordeling zou gestort worden in de Deposito- en Consignatiekas tot na de uitspraak over de vordering tot terugbetaling door de betrokkene ingesteld. (Verslag Devèze, Kamer van Volksvertegenwoordiging, 1931-1932, Doc. 238, blz. 28.)

Deze regeling werd ten slotte door de wetgever van de hand gewezen, niet alleen omdat zij in strijd bleek te zijn met de bepaling van artikel 28 der eenvormige wet, waarvan de Conventie van Genève niet toegelaten had af te wijken, maar ook omdat bedoelde vordering vreemd was aan het wisselrecht.

Van daar het nieuw artikel 85 (wet van 10 Augustus 1953, artikel 17), luidend: «in geval van rechtstreekse vordering, bepaald bij artikel 28, lid 2, der eenvormige wet, is de trekker niet verplicht het bestaan van het fonds te bewijzen».

De wetgever heeft dus klaarblijkelijk de strengheid van de gevolgen der acceptatie ten opzichte van de betrokkene willen behouden. Het verweer van de betrokkene, die geen fonds ontving, zal kunnen geschieden overeenkomstig de regelen van het gemene recht (Verslag Ronse, Senaat, 1947-1948, Doc. 40, blz. 25). Indien de acceptatie geen steun vindt in de vooraf bestaande verhoudingen tussen trekker en betrokkene of indien, om enige reden, de betrokkene betaald heeft zonder tegenprestatie, heeft hij tegen de trekker een vordering tot terugbetaling of tot vereffening van rekening.

43. *Rechtstreekse vordering van de houder of de trekker tegen de niet-accepterende, maar fonds in handen hebbende betrokkene (nieuw art. 83).*

De vraag te weten of de houder een rechtstreekse vordering heeft tegen de niet-accepterende, maar fonds in handen hebbende betrokkene, was een betwist punt. Wel werd aanvaard dat de houder niet uit eigen hoofde kon optreden. Zijn vordering kon hij slechts steunen op artikel 1166 B. W., dat aan de schuldeiser toelaat onrechtstreeks de rechten van zijn schuldenaar uit te oefenen. In geval van faillissement van de trekker leverde deze toestand zekere bezwaren op. De houder, b.v. een bank, die de wissel ten behoeve van de trekker had gediscoonteerd, moest zich

wenden tot de curator, die de vordering tegen de betrokkene moest instellen en het bekomen bedrag van de veroordeling moest overhandigen aan de houder, daar deze voorrecht had op het fonds. (Zie Fontaine, *ibidem*, n° 333, 1415).

Anderzijds voor hen die het fonds als een bijkomend element van de wissel beschouwen, was het moeilijk de ontvankelijkheid van de vordering van de trekker tegen de niet-accepterende, maar fonds hebbende betrokkene te rechtvaardigen. Sommige uitspraken verklaarden deze eis niet ontvankelijk. (Verslag Devèze, Kamer van Volksvertegenwoordiging, 1931-1932, Doc. 238, blz. 24.)

De nieuwe wetgeving verleent thans aan de houder en aan de trekker een rechtstreekse vordering. Artikel 83 (wet van 10 Augustus 1953, artikel 17) luidt: «de houder of de trekker van een wisselbrief heeft tegen de niet-accepterende, maar fonds in handen hebbende betrokkene een directe rechtstreekse vordering tot betaling van de wisselbrief in de mate van het fonds.»

Alle twijfel is derhalve geheven. De aldus verleende vordering is geen vordering uit kracht van de wissel, maar wel op grond van het verschaft fonds. Hieruit volgt dat de bevoegdheid van de rechtbank, *ratione materiae* en *ratione loci*, niet zal worden bepaald door de wissel, maar door het fonds; de verjaring zal niet die zijn welke voorzien is in artikel 70; termijnen van respijt, die anders niet kunnen verleend worden luidens artikel 74, zullen kunnen worden toegestaan. (Verslag Ronse, Senaat, 1947-1948, Doc. 40, blz. 23.)

44. *De betrokkene kan het fonds niet meer uit handen geven, indien de houder het verbiedt (nieuw art. 84).*

De rechtspraak nam reeds aan dat de houder zich door een eenvoudig verbod er tegen kan verzetten dat de betrokkene, zelfs vóór de vervaldag, het fonds uit zijn handen geeft. De houder heeft immers een voorrecht op het fonds. Te rekenen van het aldus gegeven verbod werd de betrokkene voor het behoud van het fonds verantwoordelijk geacht op grond van artikel 1382 B. W. Hij mocht b.v. het fonds niet meer teruggeven aan de trekker, op straffe een tweede maal te moeten betalen aan de houder. (Zie Fontaine, *ibidem*, n° 351, 352, 358, 359, 1416.)

De wet heeft thans een bepaling opgenomen in het nieuw artikel 84, naar luid waarvan de betrokkene het fonds niet meer uit handen kan geven, indien de houder hem zulks verbiedt. Dit verbod kan bij eenvoudige brief worden gedaan, doch deze moet gevolgd worden door de dagvaarding binnen vijftien dagen na de vervaldag. Het protest van non-betaling geldt als verbod.

In verband met deze bepaling is op te merken dat de verantwoordelijkheid van de betrokkene niet meer steunt op artikel 1382, maar wel op artikel 1242 B. W. (Verslag Ronse, Senaat, 1947-1948, Doc. 40, blz. 24.) Het verbod van artikel 84 wordt dus gelijkgesteld met het verzet van artikel 1242.

P. DE BEUS.

(1) Arresten van 4 December 1913 en 25 Juni 1914, *Pasicrisie*, 1914, I, 20; 1945, I, 16.

(2) Niet te verwarren met «rekta-endossement». Zie de tekst verder.

(3) Zie ook verslag Ronse, Senaat, 1947-48, Doc. 40, blz. 19-20; verslag Janssens Ch., Kamer Volksv. 1951-52, doc. 179, blz. 15.

(4) Zie verslag Devèze, Kamer Volksv., 1931-32, doc. 238, blz. 22-23.

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

2e Kamer. — 14 Juli 1953.

Voorzitter-verslaggever : M. De Clippele.
Advocaat-generaal : M. Ganshof van der Meersch.

Inkomstenbelasting. — Aanvang van de termijn, binnen welke bezwaarschriften moeten worden ingediend. — Berekening van de in art. 61, § 3, wetten op de inkomstenbelastingen, bepaalde termijn.

Artikel 61, § 3, lid 2 der wetten op de Inkomstenbelasting wijst uitdrukkelijk als uitgangspunt van de termijn, binnen dewelke op straf van verval de bezwaarschriften bij de Directeur der Belastingen moeten worden ingediend, de datum aan van het aanslagbiljet of van de kennisgeving van de aanslag.

Die tekst is duidelijk en niet aan uitlegging onderhevig. Bedoelde termijn neemt dus een aanvang met de datum, vermeld op het aanslagbiljet of de kennisgeving van de aanslag, en niet met de dag waarop deze door de belastingplichtige in ontvangst wordt genomen.

Krachtens art. 1033 Rv. moet bedoelde termijn, die in maanden gesteld is, worden berekend van de zoveelste tot daags vóór de zoveelste, tenzij de termijn «vrij» wordt genoemd, hetgeen in voormeld art. 61, § 3, niet het geval is.

Verstraete t/ Belgische Staat (Minister v. Financiën).

Gelet op het bestreden arrest, gewezen d.d. 21 Mei 1952 door het Hof van Beroep te Gent;

Over het eerste middel : schending van artikel 61, 3de paragraaf, 2de lid van de samengeschaalde wetten betreffende de inkomstenbelastingen, doordat het bestreden arrest aangenomen heeft dat de termijn om een bezwaarschrift in te dienen een aanvang neemt op de dag van de toezending van het aanslagbiljet, terwijl bij toepassing van het principe : dies a quo non computatur in termino, die dag niet in de termijn mag worden begrepen ;

Overwegende dat artikel 61, § 3, lid 2, der samengeschaalde wetten op de inkomstenbelastingen als uitgangspunt van de termijn, binnen dewelke op straf van verval de bezwaarschriften bij de directeur der belastingen moeten worden ingediend, uitdrukkelijk de datum zelf aanwijst van het aanslagbiljet of van de kennisgeving van de aanslag;

Overwegende dat die tekst duidelijk en precies is en geen interpretatie vergt;

Overwegende dat aldus bedoelde termijn aanvang neemt van de datum af, vermeld op het aanslagbiljet of de kennisgeving van de aanslag, en niet vanaf de dag waarop zij door de belastingplichtige in ontvangst worden genomen;

Dat het middel dus niet gegrond is;

Over het tweede middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 1033 en 1037 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, doordat het bestreden arrest heeft aangenomen dat het bezwaarschrift uiterlijk in de burelen van het beheer moet terecht komen binnen de diensturen van de laatste dag van de termijn, terwijl de laatste dag van de termijn eindigt te middernacht ;

Overwegende dat uit geen enkel stuk waarop het Hof acht kan slaan blijkt dat de dag, waarop het bezwaarschrift in de kantoren van het beheer is toegekomen een jongere datum zou zijn dan die van de dag, waarop dit document aan de directeur werd overgelegd;

Dat het middel in feite niet opgaat;

Over het derde middel, afgeleid uit de schending van artikel 61, 3de paragraaf, 2de lid van de samengeschaalde wetten en van artikel 1033 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, doordat het bestreden arrest beslist heeft dat de termijn voor het indienen der bezwaarschriften moet gerekend worden van de zoveelste tot de vooravond van de zoveelste, terwijl die termijn, die een volle termijn is, moet gerekend worden van de zoveelste, dag van de toezending van het aanslagbiljet, tot de avond van de zoveelste zes maand later;

Overwegende dat, luidens artikel 1033 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, de termijn, bepaald in artikel 61, paragraaf 3 der samengeschaalde wetten op de inkomstenbelastingen, die in maanden gesteld is, dient te worden berekend van de zoveelste tot daags vóór de zoveelste, tenzij deze termijn vrij zou worden genoemd; dat voormeld artikel 61, paragraaf 3, zulke benaming niet bevat;

Dat het middel dus naar recht faalt;

Om die redenen,

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt aanlegger tot de kosten.

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer. — 12 Juni 1953.

Voorzitter : M. Bail

Raadsheer-Verslaggever : M. Bayot

Eerste Advocaat-Generaal : M. Hayoit de Termicourt
Advocaten : Mrs Della Faille d'Huyse en Veldekens

Handelshuur. — Huurhernieuwing. — Verzuim van de huurder om in de betekening van zijn verzoek om huurhernieuwing zoals bij art. 14, lid 1, van de wet van 30 April 1951 voorgeschreven, de rechten en verplichtingen van de verhuurder te vermelden. — Betrekkelijke nietigheid. — In onderhavig geval geen bevestiging van de nietige akte door de verhuurder.

De door artikel 14, lid 1, der wet van 30 April 1951 bepaalde nietigheid strekt tot bescherming van de rechten van de verhuurder en is derhalve een betrekkelijke nietigheid in die zin, dat zij door de verhuurder kan bevestigd worden.

De bevestiging van een nietige akte is een afstand van het recht om zich op deze nietigheid te beroepen.

Het feit, dat de verhuurder op de hoogte was van de hem bij art. 14, lid 1, voormeld, toegekende rechten alsmede van de hem door deze wetsbepaling opgelegde verplichtingen, levert van zinnentwege geen afstand op van het recht om zich te beroepen op de nietigheid, welke de wet uitdrukkelijk verbindt aan het verzuim door de huurder om in de betekening van zijn verzoek om huurhernieuwing

deze rechten en verplichtingen van de verhuurder te vermelden.

Van Gansenhwinkel t/ Heylen.

Gelet op het bestreden vonnis, dd. 21 Mei 1952 gewezen door de Rechtbank van eerste aanleg te Turnhout, uitspraak doende in hoger beroep;

Over het tweede middel: schending van de artikelen 13, 14 en 16 van de wet d.d. 30 April 1951 op de handelshuurovereenkomsten, 1101, 1108, 1134, 1315, 1338 van het Burgerlijk Wetboek, 97 van de Grondwet,

doordat het bestreden vonnis, dat ten onrechte aanneemt dat de door artikel 14 van de wet dd. 30 April 1951 voorziene nietigheid slechts relatief zou zijn, deze nietigheid gedekt verklaart om reden dat eiseres op de hoogte was van de wet en moest beseffen dat zij deze wet zorgvuldig diende in te zien;

zulks terwijl een relatieve nietigheid slechts gedekt kan worden door een overeenkomst, een toestemming van de partij die ze kon inroepen, toestemming die nooit in casu bestond, aangezien eiseres steeds de nietigheid ingeroepen en opgeworpen heeft;

en zulks terwijl het aannemen dat een door de wet bedongen nietigheid gedekt wordt, wanneer de partij die ze inroept op de hoogte was van haar rechten en van de bepalingen van de wet, gelijkstaat met de afschaffing van de wet ten nadele van degenen, die deze wet zouden kennen, wat van iedereen vermoed wordt;

Overwegende dat, zonder de bewering van aanlegsters conclusiën tegen te spreken, volgens dewelke het verzoek om hernieuwing van de huurovereenkomst, door verweerder betekend, nietig was omdat ze de vermeldingen niet bevatte op straffe van nietigheid door artikel 14, lid 1, der wet van 30 April 1951 voorgeschreven, en dat aanlegster deze nietigheid ingeroepen had vóór dat het verzoek van verweerder vóór het gerecht werd gebracht, het vonnis dit verzoek geldig en gegrond verklaart;

dat het deze beslissing hierop grondt, dat de bij artikel 14, lid 1, van genoemde wet bepaalde nietigheid van betrekkelijke aard is en aanlegster deze heeft gedekt, vermits zij de strekking van het aan haar door verweerder betekende verzoek heeft begrepen en haar houding zoals die van haar raadsman doet blijken dat zij op de hoogte was van de in de wet te haren voordele bepaalde geldelijke vergoedingsmogelijkheden;

Overwegende, ongetwijfeld, dat de door artikel 14, lid 1, der wet van 30 April 1951 bepaalde nietigheid strekt tot bescherming der rechten van de verhuurder en een nietigheid van betrekkelijke aard is, in deze zin, dat de door nietigheid aangetaste akte door de verhuurder kan bevestigd worden;

Maar overwegende dat de bevestiging van een door nietigheid aangetaste akte een afstand is van het recht om zich op deze nietigheid te beroepen;

Dat het feit, door het vonnis aangevoerd, dat aanlegster op de hoogte was van de haar door vermeld artikel 14, lid 1 toegekende rechten alsmede van de haar door deze wetbepalingen opgelegde verplichtingen geen afstand door haar oplevert van het recht om zich te beroepen op de nietigheid, uitdrukkelijk door de wet verbonden aan het verzuim, door de verweerder in de betekening van het verzoek tot hernieuwing van de huurovereenkomst deze rechten en deze verplichtingen te vermelden;

Dat het middel gegrond is;

Om die redenen,

Verbreekt het bestreden vonnis;

Beyeelt dat dit arrest zal overgeschreven worden in

de registers van de Rechtbank van eerste aanleg te Turnhout en dat melding ervan zal gemaakt worden op de kant van de vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerder tot de kosten;

Verwijst de zaak naar de Rechtbank van eerste aanleg te Mechelen, rechtdoende in hoger beroep.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

1e Kamer. — 4 Maart 1953

Voorzitter: M. de Cock.

Raadsheren: M.M. Hallemans en Van Hal.

Advocaat-Generaal: M. Van den Eynde de Rievieren.

Advocaten: Mrs J. Van Doosselaere en Van Rijn

Binnenvaartrecht. — Bevrachting. — Bijzonder voorbehoud van de ontvanger in de zin van art. 57 Wet van 5 Mei 1936. — Als zodanig kan gelden de vermelding van de hoeveelheid geloste goederen op de keerzijde van het cognossement.

De vermelding van de hoeveelheid geloste goederen op de keerzijde van het cognossement geldt als geldig voorbehoud door de ontvanger in de zin van artikel 57 van de wet van 5 Mei 1936 op de rivierbevrachting. Zulke vermelding is niet enkel een vaststelling van het tekort en van de averijen, maar tevens een te kennen geven aan de schipper, dat hij een vordering tot schadevergoeding wegens het tekort en de averijen te verwachten heeft.

Indien de schipper geen nadere vaststelling uitlokt, moet hij geacht worden de juistheid van de vaststellingen van de ontvanger te hebben erkend.

N.V. La Fédérale e.a. t/ De Spiegelaere.

Gezien het vonnis van de Rechtbank van Koophandel te Antwerpen d.d. 23 December 1947, regelmatig voorgebracht;

Overwegende dat het beroep regelmatig is in de vorm en binnen de wettelijke termijn werd ingediend;

Overwegende dat de eis strekt tot de betaling van 67.398 frank als schadevergoeding wegens beweerde verliezen en zichtbare averijen, ondergaan door een lading blikken gecondenseerde en geëvaporeerde melk, vervoerd van Antwerpen naar Brussel door het schip «Le Téméraire», dat toebehoorde aan geïntimeerde;

Overwegende dat beroepers de ontvanger dezer lading, de firma Contafar Lontie, vergoed hebben en in de rechten dezer firma treden;

Overwegende dat geïntimeerde, steunende op art. 57 der Wet van 5 Mei 1936, opwerpt dat de ontvanger dezer lading geen bijzonder voorbehoud gemaakt heeft ten laatste de tweede dag na de inontvangstneming;

Overwegende dat beroepsters inroepen dat de vermelding van de hoeveelheid geloste goederen op de keerzijde van het cognossement een geldig voorbehoud uitmaakt;

Overwegende dat inderdaad beroepene het cognossement met de vermelding van het tekort heeft aanvaard;

Overwegende dat zulke vermelding niet enkel een vaststelling van het tekort en van de averijen is, maar ook een te kennen geven aan de schipper, dat hij blootgesteld is aan een vordering tot schadeloosstelling wegens het tekort en de averijen (Smeesters en Winkelmolen: Droit Maritime et Fluvial, T. II, 620);

Overwegende dat om zulks te betwisten men ge-

dwongen is deze vermelding aldus te verklaren, dat zij niet noodzakelijk de bedoeling kenbaar maakt de schipper aansprakelijk te stellen, maar andere personen kan bedoelen, zoals de verkoper, de verzender of de verzekeraar, wier verantwoordelijkheid exceptioneel en buitengewoon is, terwijl de schipper door het ondertekenen van het cognossement de verbintenis heeft aangegaan het getal cartons, die er in vermeld zijn, van Antwerpen naar Brussel te vervoeren; dat bedoelde vermelding op de keerzijde van het cognossement hem duidelijk te kennen heeft gegeven dat hij zijn verbintenis niet behoorlijk heeft nagekomen »;

Overwegende dat de schipper in de gelegenheid gesteld werd zijn verdediging voor te bereiden; dat hij nochtans geen verdere vaststelling uitlokte, dat hij aldus de juistheid der vaststellingen van de ontvanger heeft erkend;

Overwegende dat het geëiste bedrag genoegzaam verrechtvaardigd is en overigens niet betwist werd;

Overwegende dat de vracht geheel werd uitbetaald zonder voorbehoud 21 dagen na de ontlading; dat deze betaling, welke overigens gedaan werd door de bevrachter Moulin, niet kan aangezien worden als een afzien door de ontvanger, de firma Contafar, Lontie, van haar voorbehoud;

Om deze redenen :

Het Hof :

Gelet op artikel 24 der Wet van 15 Juni 1935, dat werd toegepast,

Ontvangt het beroep, verklaart het gegrond; doet het bestreden vonnis te niet.

Wijzende :

Veroordeelt beroepene aan beroepsters te betalen de som van fr. 67.398,78 met de gerechtelijke intresten.

Verwijst beroepene in de kosten der twee aanleggen.

NOOT : Verg. G. Van Bladel, Le Contrat de Transport par bateaux d'intérieur et l'affrètement en séjour, II, n° 1795 en het in dit nummer gepubliceerde arrest van hetzelfde Hof d.d. 11 Juli 1953 met noot.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

3e Kamer. — 11 Juli 1953.

Voorzitter : M. Scheyvaerts

Raadsheren : M.M. Malgaud en Paës

Advocaat-Generaal : M. Van der Perren

Advocaten : Mrs Edg. Boonen en C. Van der Planken

Binnenvaartrecht. — Bevrachting. — Vermelding op het cognossement van de hoeveelheid geloste goederen. — Erkenning van manco. — Overbodigheid van ieder bijzonder en geschreven voorbehoud. — Rechten van de derde houder van het cognossement.

De tekst van art. 57 van de wet op de rivierbevrachting is bijna letterlijk overgenomen uit art. 7 van de wet op de vervoerovereenkomst. Het in dit laatste artikel 7, tweede en vierde lid, bepaalde slaat enkel op het geval van een zuivere en eenvoudige aanneming van de vervoerde goederen, niet voorafgegaan of begeleid van een onderzoek op tegenspraak van het verlies of de averij, die het voorwerp zijn van de klacht.

De vermelding op het cognossement van het geloste gewicht door de schipper is een erkenning

van het manco, dat ieder bijzonder en geschreven voorbehoud overbodig maakt.

Buiten de derde houder van het cognossement staande feiten kunnen tegen hem niet werken, daar hij zijn rechten ontleent aan zijn titel.

N.V. Crédit Belge Hypothécaire t/ Van Malder.

Gezien in regelmatige vorm de uitgifte van het vonnis, op 30 December 1946 gewezen door de Rechtbank van Koophandel te Antwerpen;

Overwegende dat het hoger beroep binnen de wettelijke termijn en in de wettelijke vorm is ingesteld;

Overwegende dat appellante tot zekerheid van een aan Stribos toegestane lening, als pand kreeg een hiervoor gerugtekend cognossement, uitgegeven door geïntimeerde op 19 Mei 1943, voor 205 Ton ijzer, waarvan 102 Ton reeds te voren gelost waren, zijnde aldus het pand uitdrukkelijk beperkt tot 103 Ton;

dat appellante dit bij brief van 20 Juli 1943 aan geïntimeerde betekende met opgave van de hoeveelheid van 103 Ton;

dat op 31 Juli geïntimeerde schriftelijk erkende ervan nota genomen te hebben;

dat niet langer betwist wordt dat de reis van Gent naar Antwerpen mocht voortgezet worden volgens het beding « Gent op aanwijzing »;

Overwegende dat volgens meetbrief van de firma Rombaut & Delagarde de lading te Antwerpen gelost werd op 2 October 1943 en het ontscheepte gewicht 73.984 kilo bedroeg;

dat op het cognossement de vermelding : « uitgeladen op 2 October 1943 : 73.984 kilo ijzer » geschreven en door geïntimeerde getekend werd;

Overwegende dat door het Hof van Verbreking is uitgemaakt dat de strenge pleegvormen en uitzonderlijke termijnen, voorzien in de leden 2 & 4 van artikel 7 van de wet op de vervoerovereenkomst, als ook lid 1 enkel het geval beogen van een zuivere en eenvoudige ontvangst, niet voorafgegaan noch begeleid van een onderzoek op tegenspraak van het verlies of de averij, die het voorwerp zijn van de klacht (arrest van 18 Februari 1915, Cas. 1915-16-I-194), dat deze regel toepassing moet vinden in het geval bedoeld in artikel 57 van de wet van 5 Mei 1936 op de rivierbevrachting, waarvan de tekst bijna letterlijk overgenomen is uit voornoemd artikel 7;

Overwegende dat de hierboven aangehaalde vermelding op het cognossement een uitdrukkelijke erkenning van het geloste gewicht is en dienvolgens ook een erkenning van het manco; dat ieder bijzonder en geschreven voorbehoud daarom overbodig was;

Overwegende dat ten gronde generlei bewijs geleverd is van de bewering dat appellante deel zou genomen hebben aan de onwettige handelingen, die aan de bevrachter en zijn kopers door geïntimeerde toegeschreven worden;

Overwegende dat appellante ook staat buiten de verrichtingen, welke de goederen volgens geïntimeerde in de loop van het bij de ontlading, bewerking en herhaald inscheping zouden hebben ondergaan, alsook buiten de beweerde bekentenissen van de bevrachter; dat het geladen gewicht minder dan 205 Ton bedroeg; dat de bedoelde feiten geen uitwerking kunnen hebben tegen appellante, die als derde houdster van het cognossement haar rechten ontleent aan haar titel;

Overwegende dat het geëiste bedrag van 5 frank per kilo voor het oud ijzer aan de hand van de gegevens van het ter zake overgelegde afschrift van het strafrechtelijk vooronderzoek juist voorkomt; dat het

manco 29.016 kilo bedraagt en de eis dus gegrond is ten belope van 145.080 frank;

Om deze redenen :

Het Hof,

Gelet op art. 24 der wet van 15 Juni 1935, alle andere besluiten verwerpende, ontvangt het beroep en, erop rechtdoende, doet het bestreden vonnis te niet tegenover geïntimeerde, tegen wie alleen het beroep is ingesteld;

Hervormende : Veroordeelt geïntimeerde aan appellante te betalen de som van 145.080 frank, met de gerechtelijke interesten en de kosten van beide instanties.

NOOT : Verg. G. Van Bladel, Le Contrat de Transport par bateaux d'intérieur et l'affrètement en séjour, II, n° 1795.

Zie verder o.a. arrest van het Hof te Brussel van 4 Maart 1953 in dit nummer; Hof Brussel, 15 Januari 1936, B. J. 1936, 537; Rb. v. Kph. Gent, 5 Maart 1947, R. W. 1948-49, 1081; Rb. v. Kph. Gent, 3 en 4 Juli 1933 en Hof Gent, 1 Maart 1938, jurispr. comm. des Flandres, 1938, n° 5859 (p. 257); Rb. v. Kph. Luik, 12 Mei 1947, jurispr. de la cour d'Appel de Liège, 1946-47, 261.

HOF VAN BEROEP TE GENT

4e Kamer. — 3 Februari 1953.

Voorzitter : M. Van Hoy

Raadsheren : M.M. Morel de Westgaver en De Groote

Advocaat-Generaal : M. Bohijn

Advocaten : Mrs Van Dessel, Nuytinck en De Decker

Schade door onvoldoende afscherming van dorsmachine.

— **Niet-bestaan van behoorlijke afschermingsmiddelen. — Geen strafbare onvoorzichtigheid en derhalve geen civielrechtelijke aansprakelijkheid.**

Ongeval door onvoldoende afgeschermdde dorsmachine veroorzaakt. Waar niet gebleken is dat behoorlijk afschermingsmateriaal bestaat, heeft verdachte geen strafbare onvoorzichtigheid begaan.

Wegens de feitelijke onmogelijkheid van het aanbrengen van de bij de wet voorziene beschermingsmiddelen, die in hoofdzaak gelden voor vaste werkplaatsen, op het uiteraard bewegelijke materiaal van verdachte, sluiten de arbeidsvoorwaarden van diens bedrijf hem van de toepassing van het Regentsbesluit van 11-2-1946 uit.

Verdachte is derhalve ook niet naar burgerlijk recht aansprakelijk.

O.M., N.V. Assurantie van de Belgische Boerenbond en Goethals t/ Requiers.

Overwegende dat de burgerlijke partijen en het openbaar ministerie tijdig en op geldige wijze in hoger beroep gekomen zijn;

Ten aanzien der strafvordering :

Overwegende dat op 26 October 1950 bij het eindigen der dorsbewerkingen, uitgevoerd op de hoeve van landbouwer Lippens te Sleidinge met de dorsmachine van verdachte, de hoeveknecht Goethals Maurice, tot de dorsploeg behorende, op zeker ogenblik een opengespreid dekzeil over de dorsmachine ophief, om er de afgevallen aren te laten doordraaien, toen wegens een onbekende oorzaak een hoek van dit dekzeil viel en

door de draaiende drijfriem en riemschijf der dorsmachine meegerukt werd en op verschillende plaatsen gebroken werd;

Overwegende dat uit de omstandigheden der zaak is gebleken, dat het slachtoffer tijdens deze verrichting plaats had genomen langs de zijde, waar de riem op de schijf draaide, en dat noch drijfriem noch as met enig net of traliewerk afgeschermd waren;

Overwegende dat het door de Arbeidsinspectie ter zake ingesteld onderzoek uitgewezen heeft dat, ware de dorsmachine degelijk beveiligd geweest, de hoeveknecht Goethals aan het ongeval zou ontkomen zijn; dat verbalisant ter zitting van de eerste rechter evenwel verklaarde dat de dorsmachines gewoonlijk op de aangeduide manier werken en dat rond de as en riemen van die machines geen of onvoldoende bescherming aangebracht wordt, zodat alle jaren ongelukken met die machines voorvallen;

Overwegende dat verdachte de door hem onlangs nieuw aangekochte dorsmachine, die niet met zelfstandige drijfkracht is uitgerust, in werking had gebracht bij middel van een autotractor Fordson 24 P.K., van een drijf wiel voorzien, die door een drijfriem de beweegkracht overzette;

Overwegende dat niet betwist wordt, dat verdachte door bedoelde dorsmachine op die manier gangvaardig te maken zich geschikt heeft naar de bedrijfswijze door de constructeur voorzien, zodat alleszins de besproken aanschakeling geen fout van hem oplevert; dat anderzijds de dorsmachine niet geleverd werd met enig beschermingswerk, dienstig voor de noodzakelijkerwijze aan te koppelen drijfkracht; dat zelfs niet beweerd wordt, dat dergelijk afschermingsmateriaal voor die drijf inrichting bestaat, zodat dan verdachte een strafbare onvoorzichtigheid zou hebben begaan door te verzuimen zich dit materiaal aan te schaffen en er zijn dorsmachine en drijfkracht mede uit te rusten;

Overwegende dat, zonder zich in te laten met de technische beweegredenen door de eerste rechter vooruitgezet, het nochtans in het oog springt, dat gelijk welke beschermingsmateriaal daartoe niet geschikt kan zijn en zekere soliditeits- en stevigheidswaarborgen moet bieden op gevaar af, dat bij een wankelbaar aangebracht beschermingsnet door de minste schok of stoot gans het materiaal zou ontredderd worden of stuk springen, wat evenveel risico's voor ongevallen zou opleveren als de niet-afscherming ervan;

Overwegende dat de burgerlijke partij N.V. Assuranties van de Belgische Boerenbond » in haar pleitnota de aanstelling van een deskundige verzocht, die zou belast zijn, na onderzoek der dorsmachine, uit te maken of er mogelijkheid bestaat, dat deze bij haar werking zou beschut of omgeven worden, overeenkomstig de wettelijke bepalingen;

Overwegende dat dit bewijsmiddel in de huidige stand van zaken niet toegelaten kan worden, waar zelfs het openbaar ministerie dit technisch bewijsmateriaal voor de vervolgingen niet heeft ingezameld om het ter staving zijner strafvordering aan de eerste rechter te onderwerpen;

Overwegende dat op grond van de beperkende bevoordingen, voorkomende in artikel 28 Besluit Regent dd. 11-2-1946, hetwelk Titel II inhoudende de algemene bepalingen, aangaande arbeidshygiëne evenals de veiligheid en de gezondheid der arbeiders waarop de telastlegging B steunt — slechts toepasselijk maakte « in de mate, waarin de arbeidsvoorwaarden het vergen », het aan het Hof voorkomt, dat wegens de feitelijke onmogelijkheid van adaptatie der wettelijke voorziene beschermingswerken, geldend hoofdzakelijk voor vaste werkplaatsen, op het uiteraard mobiele materiaal

van verdachte de arbeidsvoorwaarden in diens bedrijf hem van het toepassingsgebied van deze Arbeidswet uitsluiten;

Overwegende dat derhalve vóór het Hof, evenmin als vóór de eerste rechter de telastlegging B, evenals de telastlegging A, waarvan het feit B het bestanddeel uitmaakt — geen andere strafbare onvoorzichtigheid van zijn kant gebleken zijnde — ten laste van verdachte bewezen is;

Ten aanzien van de burgerlijke vorderingen :

Overwegende dat partijen het eens waren om de beslissing van de burgerlijke vordering te schorsen tot na de uitspraak op strafgebied; dat evenwel gezien de hier verder te wijzen strafrechterlijke beslissing, de burgerlijke vordering als ongegrond voorkomt;

Om deze redenen en de niet strijdige van de eerste rechter, alle andere besluiten verwerpende als ongegrond;

Gelet op de wetsbepalingen in het bestreden vonnis aangehaald en alhier overgenomen en gelet insgelijks op artikel 211 Wetboek van Strafvordering, art. 24 der wet van 15 Juni 1935, welke wetsbepalingen alle door de heer voorzitter op deze terechtzitting werden aangehaald;

Het Hof, rechtdoende op tegenspraak,

Ontvangt het beroep van de burgerlijke partijen en van het openbaar ministerie en er over beslissende;

Ten aanzien der strafvordering : bevestigt het beroepen vonnis en laat de aan de zijde van het openbaar ministerie gevallen kosten van beroep ten laste van de Staat;

Ten aanzien der burgerlijke vorderingen : bevestigt insgelijks het beroepen vonnis en verstaat dat de burgerlijke partijen zelf hun eigen kosten van beroep zullen te dragen hebben.

HOF VAN BEROEP TE GENT

1e Kamer. — 30 Mei 1953.

Voorzitter : M. Verougstraete

Raadsheren : M.M. van Malleghem en Carnewal

Eerste Advocaat-Generaal : M. Vermeulen

Advocaten : Mrs Hubené en Roelants

Onrechtmatige daad. — Aansprakelijkheid krachtens art. 1382 en art. 1384 B.W. — Medeschuld van het slachtoffer. — Gedeelde aansprakelijkheid.

Electrocutie van een zwemmer in een rootput door de aanraking van een boven het water gespannen elektrische leiding.

Aansprakelijkheid krachtens art. 1382 B. W. van hem, die het zwemmen in de putten toegelaten heeft zonder vooraf de stroom af te zetten en krachtens art. 1384 B. W. hoofdelijk van hen, die samen de roterij exploiteren, waarvan zij mede-eigenaars zijn, en aldus een feitelijke vennootschap vormen, terwijl zij de elektrische leiding onder hun bewaking hadden.

Mede-schuld en dus mede-aansprakelijkheid van het slachtoffer dat zich immers in een put, die niet als zwembad ingericht is, vastgeklampt heeft aan een elektrische leiding, die daartoe niet bestemd was, zonder er zich vooraf te hebben van vergewist of de stroom uitgeschakeld was.

Van Acker-Magnus en Dewachter t/feitelijke vennootschap Albers gebroeders en G. en M. Albers.

Gezien de stukken, o.m. het vonnis tussen partijen op tegenspraak gewezen door de rechtbank van eerste aanleg te Kortrijk, burgerlijke Kamer met 3 rechters, op 8 Februari 1951;

Overwegende dat appellanten onder uitdrukkelijk voorbehoud van hoger beroep het vonnis a quo dd. 8 Februari 1951 aan geïntimeerden hebben laten betekenen;

dat zij onder hetzelfde voorbehoud het rechtstreeks getuigenverhoor, door de eerste rechter bevolen, bijgewoond hebben;

dat echter ingevolge het hoger beroep het tegenverhoor niet heeft kunnen plaats hebben — daar het vonnis niet uitvoerbaar was bij voorraad —, zodat bij de beoordeling der feiten geen rekening mag gehouden worden met de door het enig rechtstreeks getuigenverhoor gebleken feiten;

Maar overwegende dat de onderzoeksmaatregelen door de eerste rechter bevolen overbodig zijn; dat het proces-verbaal van de veldwachter van Oeselgem d.d. 26 Augustus 1944, voldoende elementen bevat om van meetaf aan over het principe van de aansprakelijkheid uitspraak te doen;

Overwegende immers dat uit voormeld proces-verbaal blijkt dat Albers Georges bij het ongeval wel aanwezig was, daar hij aan de veldwachter verklaard heeft dat hij «het ongeval had zien gebeuren en getracht had een ijzeren staaf los te rukken om de elektrische leiding af te slaan, waarop zijn knecht naar beneden gelopen is om de stroom uit te schakelen»;

Overwegende dat hij dus te vergeefs beweert niet te hebben geweten dat er in de rootput gezwommen werd;

dat zijn aanwezigheid erop wijst dat hij deze zwempartij waaraan verscheidene personen, waaronder zijn knecht Verstaen, deelnamen, toegelaten heeft;

Overwegende dat het ongeval te wijten is aan de fout van Georges Albers, die de zwempartij in de rootputten toegelaten heeft zonder vooraf de stroom afgezet te hebben; dat deze partij aldus verantwoordelijk is op grond van art. 1382 B. W.;

Overwegende dat de elektrische leiding, die boven de put loopt wel op een geringe hoogte boven het water moest hangen om in het bereik te kunnen zijn van de zwimmers, waarvan twee van uit het water de draad geraakt hebben;

dat in casu het ongeval op geen andere wijze verklaarbaar is; dat immers vaststaat dat het slachtoffer gestorven is door electrocutie ten gevolge van het aanraken van de over de rootput gespannen elektrische leiding, terwijl zijn lichaam gedeeltelijk in het water stak;

Overwegende dat, in acht genomen dat de rootputten van geïntimeerden bij gelegenheid tot zwembad gebruikt werden, als gebrekkig moet aangezien worden en daarboven een elektrische leiding, derwijze is aangelegd, dat zij gevaar oplevert voor derden (Ber. Luik, 21 Mei 1931, B. J. col. 431; Verbr. 25 Maart 1943 met noot van Dor, Rev. crit. 1948, p. 173);

Overwegende dat deze leiding onder de bewaking was van de gebroeders Albers, die samen de roterij exploiteren, waarvan zij mede-eigenaars zijn en aldus vermoedelijk een feitelijke vennootschap uitmaken (APR Feitelijke vennootschappen, n° 55); dat geïntimeerden derhalve allen hoofdelijk verantwoordelijk zijn op grond van art. 1384 B. W.;

Overwegende dat het slachtoffer ook niet van alle fout vrij te pleiten is : dat hij zich immers in een put, die niet als zwembad ingericht is, vastgeklampt heeft aan een elektrische leiding die daar niet toe bestemd was, zonder zich op voorhand te hebben vergewist of

de stroom uitgeschakeld was, terwijl hij weten moest dat bewuste draad normaal als stroomgeleider dient;

Overwegende dat derhalve gebleken is dat de schade veroorzaakt werd én door een gebrek van de zaak én door de fouten, begaan door Georges Albers en door het slachtoffer zelf;

dat, rekening houdend met al de bestanddelen der zaak, de verantwoordelijkheid dient te worden verdeeld in de verhouding van twee derden ten laatste van geïntimeerden, hoofdelijk, en een derde ten laste van het slachtoffer;

Overwegende dat geïntimeerden de schade betwisten en zich het recht voorbehouden dienaangaande te besluiten; dat het past de zaak voor verdere behandeling naar de eerste rechter te verwijzen;

Om deze redenen :

Het Hof,

Gelet op art. 24 van de wet van 15 Juni 1935,

Gehoord in zijn advies de heer Vermeulen, eerste advocaat-generaal,

Alle verdere en strijdige conclusies als ongegrond verwerpend,

Ontvangt het oorspronkelijk beroep alsmede het incidenteel beroep; zegt het incidenteel beroep ongegrond en wijst het af; zegt het hoofdzakelijk beroep gegrond; dienvolgens doet het vonnis a quo te niet en, opnieuw wijzend, zegt dat het in het geding bedoelde ongeval gedeeltelijk toe te schrijven is aan de schuld van Van Acker en gedeeltelijk aan geïntimeerden, als, op grond van art. 1382 B. W. voor Georges Albers;

Zegt dat de verantwoordelijkheid en dus de last der vergoeding voor de twee derden door geïntimeerden hoofdelijk zal gedragen worden;

Verwijst de zaak voor verdere behandeling naar de Rechtbank van eerste aanleg te Kortrijk, anders samengesteld;

Veroordeelt appellanten tot een derde en geïntimeerden tot de twee derden der tot heden gemaakte kosten van beide instanties en behoudt de beslissing omtrent de verdere kosten aan.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

1e Kamer bis. — 9 Maart 1953.

Voorzitter : M. Rubens

Rechters : Mevr. Deloof en M. Deripainsel

Advocaten : Mrs R. Victor en L. De Raedemaeker

Handelshuur. — Huurhernieuwing. — Recht van de huurder om binnen de in art. 14 bepaalde termijn van drie maanden opeenvolgende redenen van weigering aan te voeren en om, na niet-aanvaarding van de door hem kenbaar gemaakte andersluidende voorwaarden, redenen van weigering in te roepen.

Zolang de in artikel 14 van de wet van 30 April 1951 bepaalde termijn van drie maanden lopende is, blijft de verhuurder gerechtigd :

1° *achtereenvolgens beroep te doen op andere redenen van weigering der verzochte huurhernieuwing (zulk volgt uit artikel 24 der wet);*

2° *na andersluidende voorwaarden ter kennis van de huurder gebracht te hebben, redenen van weigering op te werpen.*

Volgens het gemeen recht is het kenbaar maken van andersluidende voorwaarden door de verhuur-

der immers een eenzijdig aanbod, dat mag worden ingetrokken, zo de huurder het niet aanvaardt, b.v. doordat hij de huurvoorwaarden aan de beoordeling van de rechter onderwerpt.

De bij de wet van 30 April 1951 ingestelde uitzonderlijke procedure betreffende het verzoek om huurhernieuwing verzet zich daartegen niet.

Het recht van de verhuurder om binnen de drie maanden stelling te nemen, is onbeperkt.

Het stellen van andersluidende voorwaarden kan nooit beschouwd worden als een toestemming tot een onvoorwaardelijke huurhernieuwing of zelfs tot een hernieuwing onder de door de rechter te bepalen voorwaarden, doch slechts tot een hernieuwing onder de door de verhuurder gestelde voorwaarden.

Het is logisch dat de verhuurder, die zich nog binnen de termijn van drie maanden bevindt, bij gebreke van aanvaarding zijner voorwaarden verkliest een reden van volstreekte weigering in te roepen.

Van Loock - Senecaut t/ Van Hest - Janssens.

Gezien de stukken van het geding o.m.:

1° het in regelmatige vorm voorgebrachte vonnis, waartegen beroep, gewezen door de heer Vrederechter van het derde kanton der stad Antwerpen, op 14 Juni 1952;

Overwegende dat de ontvankelijkheid van het beroep, dat tijdig en in behoorlijke vorm is ingesteld, niet wordt betwist;

Overwegende dat beroepen regelmatig op 29 Mei 1951 om de huurhernieuwing hebben verzocht, dat beroepers regelmatig op 9 Juni 1951 andersluidende voorwaarden hebben ter kennis gebracht, dat beroepen de zaak aanhangig hebben gemaakt voor de heer Vrederechter door dagvaarding van 26 Juni 1951; dat beroepers dan door aangetekend schrijven van 10 Augustus 1951 opzegging hebben gedaan aan beroepen op grond van de artikelen 33, lid 4, en 16, I, 1° van de wet van 30 April 1951;

Overwegende dat de eerste rechter de huurhernieuwing heeft toegestaan, oordelende dat na andersluidende voorwaarden kenbaar gemaakt te hebben, beroepers het recht tot keuze, door de wet opgelaten, zouden uitgeput hebben en niet meer gerechtigd waren een reden van huurweigering te doen gelden;

Overwegende dat beroepers als grief tegen het vonnis aanvoeren dat, zolang de termijn van drie maanden, bepaald in artikel 14, niet verstreken is, de verhuurder zowel achtereenvolgende redenen van weigering mag doen gelden als redenen van weigering op andersluidende voorwaarden doen volgen;

Overwegende wat betreft achtereenvolgende redenen van weigering, niet te betwijfelen valt dat de wetgever deze mogelijkheid uitdrukkelijk voorzien heeft, vermits artikel 24 voor het geval dat de weigering ongegrond wordt verklaard « na het verstrijken van de bij artikel 14 voorziene termijn van drie maanden » een nieuwe termijn van een maand toekent om nog andersluidende voorwaarden in te dienen, dat gedurende de termijn van drie maanden dus nieuwe middelen van weigering mochten ingediend worden (Paternostre, n° 264);

Overwegende dat de wetgever zich niet zo uitdrukkelijk uitgesproken heeft wat betreft de redenen van weigering, die na andersluidende voorwaarden, maar nog binnen de termijn van drie maanden, opgegeven worden;

Dat bij gebrek aan bijzondere wettelijke andere

bepalingen het gemeen recht zowel als de uitzonderlijke wetgeving tot dezelfde oplossing leiden;

Overwegende dat volgens het gemeen recht inderdaad de andersluidende voorwaarden van de verhuurder een pollicitatie (eenzijdig aanbod) uitmaken, die niet meer mag ingetrokken worden, wanneer zij aanvaard is, dat zij echter niet aanvaard is, indien de huurder de huurvoorwaarden aan de rechter te beoordelen geeft; dat de pollicitatie dan zeker mag ingetrokken worden;

Overwegende dat de wet van 30 April 1951 weliswaar een uitzonderlijke procedure instelt wat betreft het verzoek om huurvernieuwing; dat, eens de andersluidende voorwaarden bekend gemaakt, de huurder nog slechts een maand heeft om de zaak aanhangig te maken, dat indien de weigering na het vonnis van vaststelling van de huurwaarde komt en in de theoretische veronderstelling, dat dit vonnis binnen de drie maanden na het oorspronkelijke verzoek in hoger beroep al kon bekrachtigd worden, men voor een vonnis zou komen te staan, dat door een tweede vonnis zou kunnen vernietigd worden; dat deze vrees echter zeer theoretisch voorkomt, vermits uit de aard zelf van de procedure de beslissing moeilijk binnen de oorspronkelijke termijn van drie maanden kan vallen;

Dat anderzijds dergelijk vonnis maar een voorlopig karakter zou hebben, omdat het recht van de verhuurder om stelling te nemen binnen de drie maanden niet beperkt is;

Dat de verhuurder geneigd kan zijn te verhuren voor een bepaalde prijs, maar verkiezen kan zelf het gehuurde te betrekken, indien de door hem gewenste voorwaarden niet worden aangenomen; dat het stellen van andersluidende voorwaarden dan nooit als een accoord op de onvoorwaardelijke huurhernieuwing kan beschouwd worden of zelfs op een hernieuwing onder de voorwaarden, door de rechtbank vast te stellen, maar slechts een accoord op die bepaalde voorwaarden, die vermeld worden; dat het logisch is dat, bij gebrek van aanvaarding, van die voorwaarden, de verhuurder, die zich nog binnen de oorspronkelijke termijn van drie maanden bevindt, verkiest een reden van volstreekte weigering in te roepen;

Overwegende dat de verslaggever Lohest aan de Senaat (Doc. 214 van 6 April 1950, blz. 11) als uiteenzetting van artikel 24 verklaart: « artikel 14 bepaalt dat de verhuurder drie maanden tijd heeft vanaf het ogenblik van de aanvraag tot hernieuwing van de huur, om een beslissing te treffen en gebeurlijk de voorwaarden van zijn instemming mede te delen; Het zou hem vrij staan, binnen de termijn van drie maanden al zijn opwerpingen de ene na de andere in te dienen, hoewel dit praktisch onmogelijk is... »;

Dat deze tekst geen verschil maakt tussen de opwerpingen die de prijs alleen betreffen, en die, welke redenen van loutere weigering zouden uitmaken;

Overwegende dat, gezien de niet beperkte tekst van artikel 14, de verhuurder gedurende de drie maanden van zijn recht moet kunnen gebruik maken, dat artikel 18, dat het rechtsmiddel van de huurder regelt, hierop geen inbreuk maakt;

Overwegende daarenboven, dat de opzegging voorzien door artikel 33, lid 4, algemeen is, mits zij gedaan wordt binnen de drie maanden na de inwerkingtreding van de wet, onverschillig of er reeds een procedure tot hernieuwing aanhangig gemaakt is of niet;

Om deze redenen,

De Rechtbank,

Rechtsdoende in hoger beroep en op tegenspraak;

Na erover beraadslaagd te hebben;

Alle verdere en strijdige besluiten verwerpende;

Doet dienvolgens het bestreden vonnis teniet en, opnieuw wijzende,

Zegt voor recht dat de weigering van huurhernieuwing, steunende op de artikelen 16, 1, 1er, en 33, lid 4, van de wet van 30 April 1951, gegrond is; verklaart dienvolgens de opzegging van 10 Augustus 1951 tegen einde Februari 1952 goed en geldig; veroordeelt beroepenen om de door hen in gebruik zijnde ruimten te ontruimen en ter vrije beschikking van beroepers te stellen binnen de maand na de betekening van dit vonnis;

veroordeelt beroepenen in de kosten van beide aanleggen.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE MECHELEN

1e Kamer. — 2 Februari 1953.

Voorzitter: M. Croonen

Rechters: M.M. Verheyden en Daems

Advocaten: Mrs Corselis en Maerten

Rechterlijk uitstel van betaling. — Vereisten voor de toepasselijkheid van art. 1244 B.W.

De rechter mag artikel 1244 B.W. slechts toepassen, indien de schuldenaar ongelukkig is en te goeder trouw. In het onderhavige geval kan de schuldenaar niet gezegd worden te goeder trouw te zijn, daar hij aan de R.M.Z. de rechtstreeks van het loon der arbeiders afgehouden bijdrage niet eens heeft afgedragen, hij reeds over een zeer lange periode de beschikking had om afkortingen te doen en slechts een gering bedrag heeft betaald.

De voorwaarden voor de toepasselijkheid van artikel 1244 B.W. zijn derhalve niet vervuld.

Peeters t/ R.M.Z.

Aangezien eiser in beroep bij vonnissen van de Heer Vrederechter van het kanton Puurs dd. 3 April 1952 veroordeeld werd tot de betaling aan beroepene van: 1° de som van 39.941 frank, verschuldigd voor achterstallige bijdragen; deze som te verhogen met de wettelijke intresten en de verwijlsintresten tegen 5 % vanaf 28 Maart 1951 op de som van 82.314 frank en tot de kosten van het geding; 2° 48.714 frank, insgelijks voor achterstallige bijdragen, met de wettelijke intresten en de verwijlsintresten tegen 5 % vanaf 10 Mei 1951 op de som van 41.852 frank en de kosten van het geding;

Aangezien de eiser in beroep de aan beroepene verschuldigde bedragen niet betwist;

Dat hij echter ingevolge artikel 1244 van het Burgerlijk Wetboek vraagt, dat deze sommen zullen mogen afbetaald worden met afkortingen van 2.000 fr. per maand;

Aangezien artikel 1244 van het Burgerlijk Wetboek door de Rechter slechts mag toegepast worden, indien de schuldenaar ongelukkig is en te goeder trouw;

Aangezien wel kan aangenomen worden dat eiser in beroep ongelukkig is, toestand die voortspruit uit het feit enerzijds dat zijn bedrijf nog zeer jong is en anderzijds de bedrijfstak der mandenmakerij geen gunstige periode doormaakt;

Aangezien eiser in beroep echter niet bewijst te goeder trouw te zijn en dienaangaande zelfs geen enkel argument aanvoert;

Aangezien wel het tegenovergestelde bewezen is, daar hij aan beroepene niet eens de bijdragen, recht-

streeks afgehouden van het loon van de werklieden, heeft afgedragen en reeds over een zeer lange periode beschikte om afkortingen te doen, daar hij reeds in gebreke is vanaf het eerste kwartaal van het jaar 1948 en sedertdien slechts zeer weinig heeft afgekort, namelijk 27.000 frank;

Aangezien derhalve de voorwaarden van artikel 1244 van het Burgerlijk Wetboek, dat in de bedoeling van de wetgever slechts met grote omzichtigheid mag toegepast worden, niet vervuld zijn;

Aangezien de bepalingen van de artikelen 2, 24, 34, 36, 37, 40 en 41 der wet van 15 Juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken werden nageleefd;

Om deze redenen :

De Rechtbank, rechtdoende in hoger beroep, voegt de zaken ingeschreven op de algemene rol onder de nummers 9743 en 9744 en, recht doende door eenzelfde vonnis, alle verdere of strijdige besluiten verwerpende, verklaart beide beroepen ontvankelijk, doch ongegrond; bevestigt dienvolgens de beide vonnissen waarvan beroep en veroordeelt eiser in hoger beroep tot de kosten van beide beroepen.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE GENT

3e Kamer. — 26 Maart 1953.

Voorzitter : M. Reyniers
Rechters : M.M. De Baillie en d'Udekem
Referendaris : M. Cloquet
Advocaten : Mrs Verhaegen en Castille

Factuur. — Onvolledige factuur vergezeld van gedetailleerde opgaven : deze moeten geacht worden deel uit te maken van de factuur. — Factuur niet voorzien van de bij de wet voorgeschreven plakzegels. — Privaatrechtelijke geldigheid van deze factuur.

Wanneer facturen vergezeld zijn van gedetailleerde opgaven van de daarin bedoelde leveringen en verrichtingen, moeten deze opgaven beschouwd worden als deel uitmakend van de facturen.

De ontvanger van die facturen en opgaven moet geacht worden met de inhoud daarvan akkoord te zijn gegaan, indien hij niet binnen een korte termijn na ontvangst daartegen heeft geprotesteerd.

De aanvaarding van de inhoud van een factuur is niet afhankelijk van het voldoen van die factuur aan de fiscale bepaling (het niet aangebracht zijn van de bij de wet vereiste plakzegels); wel is de schuldenaar gerechtigd te eisen dat hem een factuur wordt afgegeven, die aan de fiscale vereisten voldoet, vooraleer het bedrag of ten minste het volledig bedrag te betalen.

N.V. Société Fermière des Sources du Ginstberg
t/ Dierickx.

Herzien het vonnis, bij verstek door de 1e Kamer van de zittinghoudende Rechtbank op 10 Januari 1953 uitgesproken en waartegen opposante in verzet komt;

Overwegende dat opposante niet betwist vóór September 1952 de geschriften te hebben ontvangen, waarop verweerder op verzet zijn vordering doet steunen;

dat zij ook niet betwist dat bedoelde geschriften facturen uitmaken;

dat zij wel beweert dat bedoelde facturen niet regelmatig zijn, omdat de vereiste zegels er niet werden op aangebracht en omdat zij geen detail van de geleverde prestaties aangeven;

Overwegende dat opposante niet betwist dat de facturen vergezeld waren van gedetailleerde opgaven van werkuren, per dag vermeld, van de geleverde materialen en van de verplaatsingskosten;

dat deze opgaven dienen beschouwd te worden als deel uitmakend van de facturen;

dat diezelfde opgaven ook aanwijzen dat de werkuren tegen 32,50 fr. elk werden aangerekend;

dat de controle van de facturen aldus heel goed mogelijk was;

Overwegende dat opposante dient geacht te worden de betwiste facturen te hebben aanvaard, vermits zij niet bewijst dat zij tegen de inhoud ervan zou hebben geprotesteerd binnen een korte termijn na dezelfde te hebben ontvangen;

Overwegende dat de aanvaarding van de inhoud van een factuur niet onderworpen is aan de regelmatigheid van dit document op fiscaal gebied;

Overwegende dat opposante niettemin ondanks haar aanvaarding van de factuur, gerechtigd was te eisen dat verweerder op verzet haar een op fiscaal gebied regelmatige factuur zou afleveren, vooraleer zelve het bedrag of ten minste het volledig bedrag van de factuur te betalen;

Overwegende dat partijen akkoord gaan dat opposante op het geheel gevorderde bedrag 437,50 fr. had betaald, zodat zij slechts 24.953,25 fr. in hoofdsom verschuldigd is;

Overwegende dat opposante verklaart de zaak bij het inleiden van de oorspronkelijke vordering niet te hebben horen afroepen;

dat, waar oorspronkelijke eiser de zaak wel heeft horen afroepen, het feit dat opposante dezelfde afroeping niet hoorde, aan haar onoplettendheid dient toegeschreven te worden, zodat zij dan ook de kosten moet dragen van de eerste phase van het geding;

Om deze redenen, de Rechtbank,

Melding makende dat de artikelen 2 en 30 tot 42 der wet op het gebruik der talen in gerechtszaken van 15 Juni 1935 werden nageleefd;

Verklaart het verzet ontvankelijk, doch niet grond, tenzij wat betreft het bedrag van de veroordeling, dienvolgens zegt voor recht dat het vonnis waartegen verzet van kracht blijft en al zijn uitwerksels zal hebben, zowel wat betreft de interesten als de hoofdsom, met dien verstande nochtans dat de veroordeeling in hoofdsom tot 24.953,25 frank teruggebracht wordt; herroept het vonnis, waartegen verzet, wat betreft het verschil van 437,50 frank;

Verwijst opposante in de kosten van het verzet.

Vlaamse Juristen,

Abonneert U op het

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

VREDEGERECHT TE HOOGSTRATEN

27 Januari 1953

Rechter : M. A. Aerts

Advocaten : Mrs E. Lebacqz en A. Schuermans

Koop en verkoop. — Dwaling omtrent de zelfstandigheid der zaak.

Indien van verscheidene zaken, die het voorwerp zijn van eenzelfde koopovereenkomst, één is vernietigd of geheel onbruikbaar geworden, kan de vernietiging van de overeenkomst gevorderd worden alleen wat betreft die zaak.

Een dwaling omtrent de zelfstandigheid der zaak moet betreffen die eigenschappen, waarop de koper het oog heeft gehad.

De koper kan niet hebben gedwaald omtrent eigenschappen der zaak, die hem bekend waren. De verkeerde berekeningen, die een van partijen bij het nagaan der overeenkomst gemaakt heeft, leveren niet een dwaling op omtrent de zelfstandigheid der zaak.

De Meester t/ Geens.

Overwegende dat aanlegger in de inleidende dagvaarding vordert te horen zeggen voor recht, dat de verkoop van een koe zwart-wit, door aanlegger van verweerder gekocht, nietig is wegens dwaling, ten minste deze vernietigd of verbroken te horen verklaren met terugbetaling aan aanlegger van het bedrag van 6.284 fr., vermeerderd met de verwijs- en de rechterlijke interesten en de kosten des gedings;

Overwegende dat aanlegger aanvoert dat hij op 2 September 1952 een koe zwart-wit kocht voor de prijs van 6.500 fr.;

Dat deze koe, zoals achteraf bleek, moest worden afgeslacht en geheel is afgekeurd voor het verbruik op grond van tuberculose;

Overwegende dat verweerder hiertegen aanvoert dat aanlegger bij een en dezelfde koop bedoelde koe en een vaars kocht, de eerste behept met tuberculose en de tweede onuitgegroeid, in elk geval beide minderwaardig, tegen de minieme prijs van 10.000 fr., zonder dat er sprake geweest is van enige splitsing van prijzen;

Dat verweerder ten eerste de ontvankelijkheid van de vordering betwist, daar enkel de vernietiging van de koop van de koe wordt gevorderd en ten tweede tot ongegrondheid besluit, daar er in casu geen spraak kon zijn van een dwaling van aanlegger;

Ontvankelijkheid

Aangezien de vordering, zoals ingesteld, in elk geval ontvankelijk is, daar indien een van meer voorwerpen, zelfs bij een en dezelfde koop aangeschaft, vernietigd wordt of geheel onbruikbaar, voor wat betreft dat deel alleen de vernietiging van de koop kan worden gevorderd (zie Pandectes belges, Tome 134, ventes, n° 899, bl. 543.);

Ten gronde

1) Wat betreft de prijs :

Overwegende dat uit de verklaringen van partijen, zoals opgenomen in het proces-verbaal van persoonlijke verschijning, uitdrukkelijk blijkt dat Wij in casus werkelijk te maken hebben met een en dezelfde koop, betreffende twee afzonderlijke voorwerpen, nl. een koe en een vaars;

Dat dit des te duidelijker is door het feit dat aanlegger bekend dat er « geboden » is op de twee dieren samen van hoog naar laag en omgekeerd tot een overeenkomst over de prijs van 10.000 fr. was bereikt;

Dat aanlegger tevens zegt : « Dat de splitsing van de prijs van 10.000 fr. enkel in zijn gedacht leefde »;

Overwegende dat de cijfers, zoals vermeld op de geleibrief, hieraan niets wijzigen : de desbetreffende reglementering vereist een afzonderlijke prijs; het is en blijft een eenzijdige aangifte, die niet kan worden tegengeworpen aan derden en het interesseerde aanlegger geenszins, als er maar iets opstond, vermits hijzelf zegt, dat zijn voerman, die de beesten oplaadde, hem « achteraf » gemeld had, dat er als cijfers gemeld waren 6.500 fr. en 3.500 fr.;

Overwegende dat de prijs van de koe niet als vaststaand is bewezen; dat hieromtrent nochtans op grond van een vermoeden een gissing zou kunnen gemaakt worden;

2) Wat betreft de dwaling zelf :

Overwegende dat aanlegger bedoelde koe kocht voor de dood, met andere woorden voor het verbruik bestemd;

Overwegende dat derhalve het principe der dwaling moet beschouwd worden met het oog op het feit, dat om een dwaling betreffende de zelfstandigheid van de zaak op te leveren in aanmerking dienen genomen te worden de werkelijke eigenschappen die koper voor ogen had;

Overwegende dat vaststaat dat aanlegger zeker kocht om er aan te verdienen, met de hoop derhalve dat de koe zou goedgekeurd worden voor het verbruik en hij in dit geval er een goede zaak aan zou gedaan hebben;

Overwegende dat te dien aanzien echter de bedoeling van partijen, getoetst aan de feitelijke omstandigheden nader dient onderzocht te worden, vermits elke dwaling betreffende de eigenschappen nog geen substantiële dwaling oplevert (zie Laurent, Tome 15, bl. 562, n° 488 en zie Beltjens, Tome III, blz. 432, § 2);

Overwegende dat in casu aanlegger op voorhand wist dat de koe sterk behept was met tuberculose : hij verklaarde zelf te weten dat ze reageerde na de inspuiting door Dr Bosschaerts; hij heeft de koe nog ongeveer veertien dagen laten staan, waardoor hij aan de hand van een nieuwe keuring door Inspecteur Van der Haegen, als attest meekreeg de duidelijke bewijzen van tuberculose;

Overwegende dat spijt alles hij toch het dier opruimde;

Dat de verklaringen van de directeur van het slachthuis te Antwerpen, als zouden evenveel beesten met een attest als wel zonder goedgekeurd worden, mogelijk juist zijn, doch dit tweede overtuigende bewijs van tuberculose aanlegger dubbel op zijn hoede moest maken, daar hij daardoor dubbel was gewaarschuwd;

Overwegende dat dientengevolge de tuberculose van bedoelde koe niet kan aangezien worden als iets onbekends voor aanlegger en derhalve niet grond voor dwaling kan zijn (zie Baudry-Lacantinerie, Tome III, n° 562/2/3 en n° 567/quarter alin. 2);

Overwegende dat de omstandigheden der zaak de indruk wettigen dat aanlegger uiterst lichtzinnig heeft gehandeld; dat het voornaamste, dat hij zag in de koe, niet de kwaliteit was, doch enkel dat hij de hoop koesterde dat de koe spijt alles voor hem een bron van verdiensten zou zijn;

dat aanlegger blijkbaar door een verkeerde berekening bedrogen is uitgekomen (zie Laurent, tome 15, bl. 569, n° 496 : Il ne faut pas considérer, comme erreur substantielle, les faux calculs que les parties

font en contractant et les espérances trompeuses auxquelles elles si livrent) (zie ook: Pandectes belges, Tome 132, verbo: Ventas et échanges d'animaux domestiques, n° 1075, 1077, 1087, 1089, 1090);

Overwegende dat derhalve aanlegger niet in dwaling heeft verkeerd, zoals hij het zou willen doen voorkomen;

Dat het derhalve onnodig is verder in te gaan op de waarde van de beesten afzonderlijk en inzonderheid op die van de koe;

Om deze redenen,

Verklaren de eis van aanlegger ontvankelijk, doch ongegrond en wijzen dienvolgens aanlegger af en veroordelen hem tot de kosten van het geding.

RECHTSHISTORISCHE TIJDSCHRIFTEN

1. Tijdschrift voor Rechtsgeschiedenis, — Groningen - Brussel, jg. 1953.

De n°s 1, 2, 3 en 4 bevatten, naast boekbesprekingen der voornaamste rechtshistorische werken der laatste jaren, kronieken (waaronder een overzicht van de in de tien laatste jaren in Argentinië verschenen rechtshistorische werken door de leader der Argentijnse rechtshistorici, Ricardo Levene), en allerlei rechtshistorische berichten, de romanistische studiën van de Italiaan Arnaldo Biscardi, *Une catégorie d'actions négligées par les romanistes: les actions formulaires quae ad legis actionem exprimuntur* (p. 310-319), de Fransman Maxime Lemosse, *Recherches sur l'histoire du serment de calumnia* (p. 30-58), en de Zwitser Philippe Meylan, *La genèse de la vente consensuelle romaine* (p. 129-174). Een meer algemeen dogmatisch artikel is dit van de Spanjaard Juan Beneyto-Perez, *Derecho histórico y orden jurídico mundial* (p. 35-39). De Engelsman J. M. Wallace-Hadrill behandelt het Merovingisch recht, *Archbishop Hincmar and the authorship of Lex Salica* (p. 1-29). De overige artikelen handelen over het latere gewoonterecht: J. W. Bosch schreef *Korte aantekeningen over de uitwendige geschiedenis der Hollandse hervormingsplannen van het strafproces in de XVIIIe eeuw* (p. 59-67), H. P. H. Camps publiceerde *Twee teksten van het stadrecht van Den Bosch* (p. 459-476), J. Gillissen behandelde het probleem *Loi et Coutume. Quelques aspects de l'interpénétration des sources du droit dans l'ancien droit belge* (p. 257-297), de betreurde I. H. Gosses behandelde (posthuum) de *Rechtsbronnen en rechterlijke organisatie van Rustringen* (p. 175-204), B. H. D. Hermesdorf bespeelde het thema *De vijf zinnen* (p. 320-335), de Fransman Etienne Delcambre beschreef *Les procès de sorcellerie en Lorraine. Psychologie des juges* (p. 389-420). Maurice Frère schetste *De straffen in het Oud-Tongerse strafrecht* (p. 335-344), A.C.F. Koch behandelde *L'origine de la haute et de la moyenne justice dans l'Ouest et le Nord de la France* (p. 420-458), de Fransman G. Lepointe behandelde *Le droit de maineté dans les Coutumes de Lille* (p. 297-310), terwijl mej. Johanna Maria van Winter het *Vlaams en Hollands recht bij de kolonisatie in Duitsland in de 12e en 13e eeuw* bestudeerde (p. 205-224).

2. Revue Historique de Droit Français et Etranger, — Parijs, 1953.

N° 1 begint met een lang en diepgaand In Memoriam gewijd door G. Lepointe aan de betreurde Olivier-Martin (p. 1-29). Yvan Delbasch geeft het eerste deel

van de *Colonia Julia Carthago. La vie et les institutions municipales de la Carthage romaine* (p. 30-53), terwijl J. de Malafosse een ander probleem der Romantiek bestrijkt: *Notes sur les Tablettes Albertini. Les stipulations de garantie* (p. 110-120). Marcel Garaud beschrijft *La construction des châteaux et les destinées de la « vicaria » et du « vicarius » carolingiens en Poitou* (p. 54-73), François Lesure ontleedt *La communauté des « Joueurs d'instruments » au XVIe siècle* (p. 79-110), terwijl M. Lemosse een belangrijke nota schreef, getiteld: *Histoire des faits économiques: technique et méthode* (p. 120-137).

N° 2 bevat ook twee romanistische artikelen. Ugo Enrico Paoli vergelijkt *Droit attique et droit romain dans les rhéteurs latins* (p. 175-200), terwijl Laurent Chevailler een *Contribution à l'étude de la complicité en droit pénal romain* aanbrengt (p. 200-243). Tot het Franse gewoonterecht behoren de studiën van Noël Didier, *Henri de Suse, évêque de Sisteron (1244-1250)* (p. 244-270), J. Yver, *Les institutions féodales en Normandie d'après les recherches du commandant H. Novel* (p. 271-277) en A. Outrey, *Sur la notion d'archives en France à la fin du XVIIIe siècle* (p. 277-286).

N° 3 bevat het vervolg van de in n° 1 genoemde-studie van Yvan Delbasch over het Romeinse Carthago (p. 335-377), en een stuk van M. Lemosse over de *Accusation calomnieuse et action d'injures à propos d'une inscription récente* (p. 430-439). Drie studiën handelen over het Franse gewoonterecht: Robert Besnier over *Le procès possessoire dans le droit normand du XIIe et du XIIIe siècle* (p. 378-408), het vervolg van de studie over Henri de Suse door Noël Didier (p. 409-430), en *Coutume et droit écrit de Forez* door Ct de Neufbourg (p. 439-449).

Elk dezer delen bevat een aantal boekbesprekingen en kronieken.

3. Zeitschrift der Savigny Stiftung, Germanistische Abteilung, — Weimar, 1952.

Het Savigny-Zeitschrift, 69e deel, begint met de treurige mededeling van de dood van haar hoofdredacteur, Prof. Heinrich Mitteis, uit München, gevolgd door een huldeadres aan prof. Planitz te Wenen, ter gelegenheid van zijn 70^e verjaardag. Het bevat verder een artikel van Franz Beyerle over de vroeg-middeleeuwse administratie (p. 1-23), van Richard Drögereit over de keizersidee en de keizerstitel bij de Angelsaksers (p. 24-73), van Adalbert Erler over Ingelheimer oordelen als bronnen van de Rheingauer Altertümer van F. J. Bodmann (p. 74-97), Hans Lentze publiceert het eerste deel van het Weense testamentenrecht van de Middeleeuwen (p. 98-134), Karl Wellischmied bestudeert het ontstaan en de betekenis van de Inleidinge tot de Hollandsche Rechts-Geleerdheid van Hugo Grotius (p. 155-181), Hans Fehr schetst het absolutisme van de 16^e tot de 18^e eeuw in Zwitserland (p. 182-202), terwijl Heinrich Mitteis een merkwaardig stuk geeft over de stand van de rechtshistorische studiën in Italië (p. 203-238). Karl Rauch bestudeert de actievereunigen in de historische ontwikkeling van het Aandelenrecht (p. 239-300), Karm Haff schetst de wildbanverleningen onder Keizer Hendrik III en IV aan de bisschoppen van Augsburg en Brixen en Paszhut (p. 301-309), terwijl Karl Schambach de dag preciseert van de uitspraak in het proces van Hendrik de Leeuw (p. 309-322), Anton Hagemann geeft interessante inlichtingen betreffende de middeleeuwse standen van Westfalen (p. 328-340), en eveneens over het Westfaalse-Nederlandsch wapenschild (p. 340-345). Willy Krogmann heeft het over de Friese Emsgauer Boeten (p. 345-349),

terwijl Friedrich Merzbacher de Artikelbrief ontleedt voor het Rijksleger van 1682 als oorlogsrechts-historische bron (p. 349-363), terwijl dezelfde nieuwe archiefbijdragen levert voor de eerste periode (Wurzburg) uit het leven van de grote strafrechthervormer Johann Freiherr zu Schwarzenberg (p. 363-371). Erich Schrader belicht een nieuwe opvatting over de betekenis van het Privilegium minus (p. 371-385), terwijl Gerhard Buchda ons een reeks beschouwingen geeft over de verloren hallische constituties voor het Landrecht van de Kurmark Brandenburg (1714) p. 383-399). Het boek bevat verder een grote reeks literatuurbijdragen en een kroniek.

4. Belgisch Tijdschrift voor Philologie en Geschiedenis, — Brussel, 1953.

Het n° 2-3 van dl. I, 1953 bevat, naast een merkwaardig bibliographisch overzicht, een rijke kroniek een rechtshistorisch zeer goed artikel van prof. P. Bonenfant over *L'origine des villes brabançonnaises et la route de Bruges à Cologne* (p. 399-447).

5. Revue du Nord, — Rijsel, 1953.

Het n° 138, dl. XXXV (April-Juni 1953) bevat voor de rechtshistoricus alleen het artikel van P. Feuchère, *Les origines du Comté de Saint-Pol* (p. 125-149) en een zeer belangrijk kritisch overzicht der in 1952 in België verschenen historische werken, door Dr J. Dhondt.

6. Tijdschrift vir Hedendaagse Romeins-Hollandse Reg. — Pretoria - Amsterdam, 1953.

De n° 1-2 van de zestiende jaargang (Februari-Mei 1953) bevat, naast drie boekbesprekingen, de artikelen *The role of Casus fortuitus, Vis major and Mistake in actions for delict* (p. 1-13) door Prof. T. W. Price, *The provisions on conflict of laws in the American Bankruptcy Act*, door Kurt H. Nadelmann (p. 14-18), *Die historische grondslag van die bevoegdheid van die Unieparlement*, door Dr H. Ver Loren van Themaat (p. 19-26), *The liberty of the subject*, door Prof. B. Beinart (p. 27-38) en *Regstaal* door Dr C. P. Joubert (p. 39).

7. Czasopismo Prawno Historyczne, — dl. V, Warschau 1953.

Adam Wilinski, uit Lublin, bespreekt en ontleedt de in 1947 te Heba in Etrurië gevonden Romeinse inscripties: een zeer belangrijke bron voor de kennis van het Romeinse kiesrecht (p. 11-38). Marian Zygmunt Jedlicki, uit Poznan, ontleedt de ideeën van de kroniekschrijver Thietmar uit de 10^e eeuw over de politieke feodale Duitse instellingen uit de Oostgebieden (p. 39-79). Stanislaw Roman, uit Krakau, bestudeert het goederenrecht der weduwe naar het middeleeuwse Pools recht (p. 80-108). Stanislas Grodzinski, uit Krakau, behandelt de gedachten van S. Konarski op de ontwikkeling van het Poolse recht, volgens zijn inleiding uit de *Volumina Legum* (p. 109-123). Irena Malinowska, uit Krakau, bestudeert het recht om de lijfeigenen en knechten te straffen (wanneer deze blij gaven van luiaardij, ongehoorzaamheid, wanorde) (Züchtigungsrecht) in de Pruisische wetgeving van 1794 (p. 124-147). Jozef Mazurkiewicz, uit Lublin, schetst het belang van de rolregisters van de Poolse hypotheeken en hypothecaire acten van 1818 tot 1825 (p. 148-157). Tadiusz Cioslak, uit Lodz, behandelt de voorwaarde van geleerdheid volgens het huidige Poolse kiesrecht (p. 158-179). Adam Votulani, uit Krakau, behandelt de oudste Poolse Costuimen, opgesteld in de Duitse taal als bron voor het Poolse feodale recht in

haar vervalperiode (p. 180-197). Jozef Matuszenski, uit Poznan, bespreekt dezelfde Costuimen en onderzoekt meer speciaal haar Silezische oorsprong (p. 198-205). Stanislaw Roman, uit Krakau, ontleedt de problemen, die oprijzen bij de geschiedenis van de «Russische Prawda», d.i. het voornaamste wetgevend monument van het Rusland van Kiev uit de 11^e en 12^e eeuw (p. 206-223). Konstanty Grzybowski, uit Krakau, behandelt en bekritiseert, ter gelegenheid van de belangrijke boeken van Walter Ullmann en Myron P. Gilmore, de sociale basis van het Pausdom en het feodaal absolutisme (p. 224-246). Een reeks bibliographische gegevens, twee in memoria en rechtshistorische berichten voltooien dit vijfde nummer.

8. Revista del Instituto de Historia del Derecho, — Buenos Aires, IV, 1952.

In het vierde nummer van het Argentijnse orgaan der rechtshistorici ontleedt Ricardo Levene het documentair en geleerde werk van José Toribio Medina en peilt zijn bijdrage tot de Indiaanse rechtsgeschiedenis (p. 15-28), terwijl Carlos Mouchet een studie wijdt aan Sarmiento en zijn opvattingen over het Indiaanse gemeenterecht (p. 29-59), waarin hij invloeden van Tocqueville ontwaarde. Ricarda Zarraguin Becu onthult ons een onbekend project van Ugarte van het Argentijns Burgerlijk Wetboek in 1858 (p. 60-86), terwijl Samuel W. Medrano de grondwettelijke problemen behandelt, gerezen in het congres van Tucuman in 1826 (p. 87-125). Adolf Korn Villafane poogt de waarde te bepalen van de Argentijnse rechtshistorici (p. 126-132) en Francisco L. Romay tekent de figuur van don Rivadavia en de inrichting der politie in de Argentijnse Staat in 1812 (p. 133-149), terwijl José M. Mariluz Urquijo de antecedenten onderzoekt van de economische politiek van de Verenigde Argentijnse Provincies (p. 150-165). Ten slotte onderzoekt Ricardo Levene de opvattingen van de grote Spaanse historicus Eduardo de Hinojosa aangaande de geschiedenis van de politieke en juridische ideeën in het Spaanse recht en zijn invloed op het Indiaanse recht (p. 166-194). Enkele kortere stukken en bibliographische notas besluiten dit aan de Argentijnse rechtsgeschiedenis voorbehouden tijdschrift.

9. Handelingen van de Koninklijke Commissie voor de Uitgave der Oude Wetten en Verordeningen van België, — Merxplas, 1952.

Aflevering III van boekdeel XVII (1952) bevat, na een in-memoriam, gewijd door bruggraaf Terlinden aan de nagedachtenis van de betreunde voorzitter, Professor Jules Simon, en de processen-verbaal der bijeenkomsten der Commissie vanaf 8 Juni 1951 tot 14 Juni 1952, door de secretaris, Prof. J. Gilissen (p. XXIII-XXXVI), een zeer belangrijk artikel van de heer Frans De Pauw over de Costuimen van Asse van 1642, waarin hij, na een schets van het Land, de Vrijheid en de Heerlijkheid Asse en de officiële codificatie van het Gewoonterecht door de schepenen van Asse, de uitgave in 1900 door de Asse hoofdonderwijzer D. de Grave in zijn *Geschiedenis der gemeente Asse* aan een scherpe critiek onderwerpt, vervolgens de verschillende redacties (drie volledige afschriften en vijf fragmenten) beschijft, dan zijn huidige uitgave (doel, teksthandschrift en methode) omschrijft, om eindelijk de tekst der costuimen te publiceren. De heer De Pauw dient gefeliciteerd voor de feilloze wijze, waarop hij deze belangrijke Brabantse costuimen heeft onder de aandacht der rechtshistorici gebracht (p. 165-281).

Ten slotte publiceert de heer R. Van Canegem een onuitgegeven belangrijke Brugse stadskeure van 16 Februari 1229, welke hij te Parijs in de Bibliothèque Nationale en in een zestiendeuws handschrift terugvond. Het is een 16 eeuwse copie van een middel-eeuwse Vlaamse vertaling van het Latijns origineel, uitgevaardigd in gemeen overleg door Graaf Ferrand en waarschijnlijk door gravin Johanna, betreffende het poortersgeding, d.i. vooral een uitvoeringsprocedure in burgerlijke zaken, welke drie maal 's jaars plaats vond (p. 282-294).

L. Th. Maes.

BALIELEVEN

VLAAMS PLEITGENOOTSCHAP BIJ DE BALIE VAN BRUSSEL

Het bestuur voor het gerechtelijk jaar 1953-1954 werd als volgt samengesteld:

Erevorzitter: Mr W. Thelen; voorzitter: Mr H. Fayat; ondervoorzitters: Mrs A. Bayart en E. Van Cauwelaert; secretaris der pleitoefeningen: Mr J. Van Waeg; secretaris-penningmeester: Mr D. Winderickx; leden: Mrs M. Van Hemelrijck, W. Janssens-Casteels, R. Costa, F. De Luyck, C. Stabel, T. Claeys en H. Pée.

De plechtige openingszitting heeft plaats op 16 Jan., te 15 uur, in de plechtige zittingzaal van het Hof van Verbreking. De openingsrede draagt als titel: «Terug naar een natuurrecht?» en wordt gehouden door Mr Jaak Van Waeg.

Dezelfde dag, te 20 uur, wordt in de salons van het restaurant «Reine Pédaque» het traditionele banket gehouden, waarop ingeschreven wordt door storting van 300 frank op postrekening 4750.11 van het Vlaams Pleitgenootschap.

ERRATUM

In de «Kroniek der Tijdschriften», gepubliceerd in het vorig nummer van het Rechtskundig Weekblad, kol. 764, komt een vergissing voor, die wij onze lezers vragen wel te willen verbeteren.

De vierde paragraaf van kol. 764: «rondschrijven van Eerste-Minister Graaf de Lichtervelde...» moet zijn: «rondschrijven van Eerste-Minister de Broqueville...».

TIJDSCHRIFTEN

Omnilegie: nr 11 - November 1953.

Wetgeving.

De Gemeente nr 49 - October-November 1953.

G. Vanderveken: Onderwijs en Stedebouw. — Fr. De Meyst: Het vraagstuk van de staking der openbare ambtenaren. — R. Wilkin: De gemeentelijke actualiteit.

Nederlands Juristenblad, afl. 1 - 2 Januari 1954.

Prof. Mr J. C. van Oven: In afwachting van het ontwerp Meijers. — Prof. Mr Dr G. van den Bergh: De leer der onsplitbare wilsverklaring (I). — Jhr Mr G. W. van der Does: Communis opinio ten aanzien van de vorming van de jurist? — Mr P. Verloren van Themaat: Nogmaals de rede van Mr Donker, m.o. Redactie. — Mr J. Frowein: Is Mr Buitenbeen te redde? — Prof. Mr G. E. Langemeijer: Vereniging voor Wijsbegeerte des Rechts.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie, nr 4328 - Zaterdag 2 Januari 1954.

Mr J. J. Vriesendorp: De vergoeding van ideële schade na onrechtmatige daad in Nederland en naburige landen (I). — Mr J. J. Beyerman: Souvent femme varie. — Mr J. J. Beyerman: De notariële akte van 28 December 1653. — L. C. Nanninga: De ideaalrechte en de heffing van successierecht?

Journal des Tribunaux, n° 4005 - 3 janvier 1954.

Emile Beyens: La loi uniforme sur la lettre de change et le billet à ordre introduite dans la législation nationale par la loi du 10 août 1953. — Jurisprudence.

Revue de droit intellectuel l'ingénieur-conseil, n° 11, novembre 1953.

A. Casalonga: Le nouveau régime de licence obligatoire en France.

Revue de l'Administration et du droit Administratif de la Belgique, 12° liv. 1953.

Bibliographie. — Champs de manœuvres.

Recueil Dalloz de Doctrine de Jurisprudence et de Législation, 4° cahier 1953 - 17 décembre 1953.

André Heilbronner: Recours pour excès de pouvoir et recours de plein contentieux. — Pierre Lérès: La renonciation tacite du bailleur à l'inopposabilité des baux sans date certaine. — Jean Donnedieu de Vabres: Le retrait de fonctions, par mesure discrétionnaire du Gouvernement, des titulaires d'emplois supérieures sans statut. — J. Hémard: La garantie des vices cachés dans les ventes d'objets d'occasion.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"